

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖSZÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Ára: 400 FORINT

78. évf. 24. szám 2024. január 1. Tévész 20. 5784

Holokausztkutatásba kezd Terézváros

A kutatás célja, hogy összeállitsák a VI. kerületi zsidó áldozatok névlistáját, rekonstruálják sorsukat, történetüket és haláluk körfelülményeit.

A több ezer elhurcolt és meggyilkolt terézvárosi lakos tragediájának kutatásába kezd a VI. kerület a holokauszt 80. évfordulóján. Az önkormányzat azt közölte az MTI-val, hogy az áldozatoknak emléket állító online platform készül, ahol interaktív térkép, arcképcarnok, digitalizált korabeli dokumentumok, visszaemlékezések tárgyák fel a múltat, a civil áldozatok személyes történetét.

Azt írták, hogy a németek és a magyar nyilasok a megszállás és a felszabadulás közhözött eltelt hónapokban a fővárosi zsidók majdnem felét megöltek. Terézvárosban ekkor a lakosság 40 százaléka izraelitákból állt, közülük több ezer nőt és munkaszolgálatost hurcoltak taborokba, mások a nyilas terrornak estek áldozatul – tettek hozzá.

„A holokauszt óta lassan 80 év telt el, de még mindig nem tudjuk, hányan voltak az áldozatok, nem tudjuk nevüket, történetüket, tragédiájuk pontos körfelülményeit” – fogalmaztak a közvényben, hozzájárulva, hogy az elmúlt évtizedekben már Európa számos nagyvárosában feltárták a holokauszt helyi történetét és a helyi zsidóság sorsát.

Terézváros is erre a munkára készül a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár szakmai együttműködésével: a 2024-ben kezdődő kutatás során a szakértők feldolgozzák a magyarországi levélírák és a fontosabb nemzetközi gyűjtemények dokumentációját, átvizsgálják az egykor koncentrációs táborokban fellelt SS-irokat, összegyűjtik a deportált és meggyilkolt VI. kerületi zsidó lakosok nevét, és összeállítják a terézvárosi áldozatok névlistáját, rekonstruálják sorsukat, történetüket és haláluk körfelülményeit.

A Rosenberg Herman emlékére elhelyezett botlatók a Nagymező utcában

Fotó: Mazsike / Facebook

Jótékonysági est az izraeli áldozatokért Debrecenben

A Hamász által elkövetett terrortámadás áldozatainak, illetve azok családjainak megsegítésére a Debreceni Zsidó Hitközség jótékonysági estet rendezett a Kólcsey Központ nagytermében.

A DZSH a jótékonysági est bevételét a terrortámadás áldozatainak megsegítésére fordítja – az árván maradt gyerkek, a sebesültök, a megcsontkított családok, a fedél nélküli maradtak támogatására –, mely felajánlásokat az együttérzők átutálásokkal, illetve helyszíni befizetéssel juttattak el a hitközségek.

A nagyterem színűlött megtelt, közsénen emlékeztünk az áldozatokra. A Debreceni Egyetem rektorhelyettesei, oktatói, a helyi közélet ismert szereplői, vállalkozók, a debreceni és a környező hitközségek vezetői, tagjai, a hitközség szimpatizánsai is jelentek voltak.

A Debreceni Hit Gyülekezete kiemelkedően nagyletézűben érkezett. Az Élet Gyülekezete is részvételével fejezte ki szolidaritását Izraellel. Dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, Rácz Róbert, Hajdú-Bihar vármegye főispánja, Toldi Balázs, Gyomaendrőd polgármestere, dr. Csiszár Imre, Hajdúnánás alpolgármestere és Szabó György, a Mazsök elnöke is eljött rendezvényünkre. A városunkban ta-

ményemet fejeztem ki arról, hogy ilyen borzalmak nem történnek körunkban, és ezt követően a világban. Sajnos ebben tévedtem, hisz ma itt vagyunk emlékezni azokra a zsidó testvéreinkre, aik a terror áldozatául estek” – mondta Horovitz Tamás.

„Mi, zsidók, keresztnyi testvéreinkkel együtt szeretnénk megvédeni vallásunkat, hagyományainkat, kultúránkat. Nem lehetünk közömbösek: minden eszközzel harcolnunk kell, és meg kell akadályoznunk a rasszizmust és az antiszemitaizmust” – fogalmazott a hitközségek elnöki.

Dr. Papp László, Debrecen polgármestere hangsúlyozta: a jótékonysági koncerttel az izraeli áldozatok mellett, a terrorizmus ellen demonstálnak.

Hozzájárta, Magyarország kormánya, Debrecen városa teljes mértékben támogatja Izraelt abban a harcban, amelyet saját területi szuverenitásáért, saját biztonságáért és a védelmezhez való jogért folytat.

Emellett mélyesen előtérül a Hamász terrorizmusát. „Ószintén együttérünk az izraeli néppel, és osztóunk minden veszteséget elszenevező család fájdalmában” – jelentette ki a polgármester.

A Gróf Tisza István Debreceni Egyetemről Alapítvány kuratóriumá-

Gyülekezetének pársztorá kifejezte gyülekezetük együttérzését, szolidaritását a zsidóssággal. Köszöntőjében határozottan elítélte a terrortámadás elkövetőit, és annak a Szentföldnek a veszélyeztetésére hívta fel a figyelmet, mely a zsidóság és a kereszténység közös gyökereit, vallási örökségét jelenti – és ez előrevetítő a keresztenység veszélyeztetettségeit is. Elmondta, hogy kiállásuk egyértelműen megmutatkozott a Magyarországon játszó izraeli sportolók szurkolói támogatásában mind a gyülekezet tagjai, mind pedig a magyar sportbarátok részéről.

Gálaműsor

A Debrecen Dixieland Jazz Band sokadszorra bizonította jártasságát a zsidó világ dallamaiban. Alkalomhoz illő, a közönség által jól ismert zsidó-heber dalok hangzottak fel feldolgozásukban, melyekhez a nagyletszámú közönség is csatlakozott éneklésével.

Nem volt ez másképpen **Gerendás Péter** előadóművész gitárrjáéka alkalmával sem, aki egy személyben, egy szál gitárral szintén dalra fakaszott a megilletődött hallgatóságot. A „Halleluja” (Leonard Cohen) refrénjének együtténeklése alatt világítani kezdtek az empátiát és a gyász miatti fájdalmunkat is szimbolizáló műcserek, azt jelképezve, hogy a háborús helyzet miatti sötétség remélhetőleg hamarasan elműlik.

Tordai Zoltán prímás és zenekarra az emlékezésre jellemző meghitt, ismert melodiákat közvetített az érőt közönség számára. Ebben a blokkban a cigány és a zsidó népzenei motívumok kaptak méltó tolmacsolást a virtuóz zenei tudást birtokló zenészektől.

A hirtelen, „zsigeri” virtuozitás olyan érzést kellett, mintha a gyorsasággal a mindenki számára bormalmas, értelmetlen háború végét szeretné siettetni. Náluk sem hiányoztak az ismert zsidó dallamok, melyek nem maradtak a publikum éneklése nélkül.

Daniel Gábor operaénekes színtén jól ismert zenei darabokat szólaltatott meg természetes, kifinomult hangján.

A különleges tehetséggel megáldott zenészek művészettelükkel, a közönséggel való azonosulásukkal, az izraeli béke utáni vágyukkal méltó módon közvetítették jótékony szándékukat a telt házas rendezvényen.

Az esemény zárásaként **Faigen Shmuel** rabbi egy zsoltáridézettel emlékezett az áldozatokra, és imádkozott a békéért. Ha együttyagunk, erősebbek vagyunk – fejtette ki. Téremtettek az Örökkelvaló mihamarabb békét, szabadította ki a fogásba hurcoltakat, hozzon gyógyulást a sérülteknek, és vigasztalja a gyászolókat.

A felemelő est moderátori teendőit **Kovács-Rádai Andrea**, a DTV műsorvezetője láttá el.

Végezetül fellobbantak a béké lángjai, a jelképesen a résztvevőknek kiosztott elektromos műcserek világították be a termet, majd elhangzott a magyar és az izraeli himnusz.

Együtt volt velünk Debrecen városa a jól előkészített és megszervezett jótékonysági koncerten, ahol a Mindenhő láta a jó célért közösen gondolkodó emberek együttes kiállását.

Ám Jiszrál chaj!

Fotó: Miskolczi János

nuló izraeli diákok az áldozatok fölött hozták magukkal és állították ki az előtérben. Egy közös pont volt: az Izraelről érő terrorcselekmények elítélezése.

A Pless Attila zongoraművész játékalánya kezdetődő jótékonysági est a köszöntők, a szívőlől jövő együttérzések sorával folytatódott.

Köszöntők

Horovitz Tamás, a DZSH elnöke arról beszélt, hogy emlékezni és sejteni gyűltek össze e rendezvényen.

„A debreceni zsidó negyedben 2015-ben hoztuk létre azt az emlékfalat, mely a holokauszt debreceni áldozatainak állít emléket, és amelyen közel hatezer név szerepel. Egy pályával ezelőtti emlékezésünk alkalmából beszédemet ezzel keztem: »bárcsak ne kellene ma itt lennünk«, ne kellene ilyen szörnyű cselekedetekről megemlékezni. Re-

nak elnöke, **Kossa György** az intézmény nemzeti sokszínűségről beszélt. Kiemelte, hogy az ilyen lelkiközösség legyőzheti a gyűlöletet és a háborút.

„A sokszínűség termékeny talaj az előremutató gondolatok, a tudományos fejlődés és egymás megismérése számára. Több mint 130 ország diákjai tanulnak együtt és egymástól, oktatóink, kutatóink szakmai kapcsolatai is behálózzák a földbolygot” – mondta.

Mester Tamás, a Mazsihisz alelnöke a magyar zsidóságot képviselte el szavait, melyek egyértelműen tizenetet voltak a terror, az antiszemitaizmus elleni és az Izrael mellett kiállásnak, amelyben Magyarország kormánya méltó módon és határozottan foglalt állást. Az alelnök felhívta a figyelmet arra az antiszemita hullámról, amely a világban végigsöpörve élteti a terrortámadások embertelen elkövetőit. Hangsúlyozta, hogy a Mazsihisz minden eszközzel harcolni fog az antiszemitaizmus és a terrorizmus ellen, megörizve a magyarországi zsidószám biztonságát.

Füzér Norbert, a Debreceni Hit

9 770 133 350 099

2 3 0 2 4

Vallásközi találkozót és közös imát tartottak a piaristáknál a Lauder Javne-iskola diákjaival

Vallásközi találkozót és közös imaalkalmat szerveztek a budapesti Piarista Gimnázium és a Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola diákjai. Az eseményre a Piarista Tartományfőnökségen került sor az advent és a chanukka kezdete közé eső időpontban.

Horváth Bálint igazgató kőszöntőjében így fogalmazott: A keresztenyeket különleges kapcsolat fűzi a zsidó néphez, II. János Pál pápa idősebb testvére, XVI. Benedek vallásunk hitbéli atyjának nevezte a zsidó közösségeket, a Nemzetközi Kereszteny-Zsidó Tanács 32 országban dolgozik a kapcsolatok építésén. Elmondta, hogy az Izraelben kialakult jelenlegi tragikus helyzetben indokoltnak éreztek a közös imát a terror áldozataiért, a háborúban szenvedőkért, a foglyok mielőbbi kiszabadulásáért és a várva várt tartós béké megszületéséért.

Zsödi Viktor piarista tartományfőnök a vallásközi kapcsolódások jelentőséget hangsúlyozta, és összefoglalta a zsidó-katolikus párbeszéd alakulását az elmúlt évtizedekben és a jelenben, Ferenc pápa egyházkormányzása idején.

Zeitler Ádám, a Lauder vallási vezetője tórai történeteken keresztül ismerte a testvérkapcsolatok jelentőségett, majd a különbözőségekben rejő éltető erőről, a szinergiáról és az életközösségek diverzitásának fontosságáról beszélt. Befejezésül Jákob harcát idézte az anygyallal, mint a félelem legyőzésének példázatát.

A Lauder diákok ezt a foglyok szabadulásáért könyörgő imát mondta el héberül és magyarul, majd Valaczka András, a Piarista Gimnázium tanára Erdő Péter bíboros szavait idézte a Miattyánk zsidó gyökereiről. Ezt követően a piarista diákok el is imádkozták az Úr imáját.

A piarista diákkal Melegh Béla ének- és zenetanár vezetésével elnékelte a

Zeitler Ádám, a Lauder vallási vezetője ad elő

Harmatzzatok, magasságos egek kezdetű messiásváró éneket, amelynek refrencia és szövege döntő részben Izajástól való (45,8) – „hogy elvegye fogásunkat igáját”.

Az esemény Horányi Gábornak, a Lauder főigazgatójának gondolataival zárult, majd agápéra került sor. A találkozóhoz kapcsolódóan a két intézmény és a tartomány vezetői szakmai megbeszélést is folytattak a további együttműködés lehetőségeiről.

(Forrás és fotó: Piarista Rend Tartománya)

Magyar Kurír

A MAZSIHISZ-ELNÖK A KLUBRÁDIÓBAN: Különösen az ifjúság körében nőtt az antiszemitizmus

Október 7-e után az európai és amerikai nagyvárosokban aggazott módon növekedett az antiszemitizmus, különösen az ifjúság körében. E jelenleg visszasorítására ki kell szélesíteni az oktatási tevékenységet – nyilatkozta dr. Grósz Andor a Klubrádiónak Dortmundból, ahol egy antiszemitizmus elleni tanácskozásban képviselte a Mazsihiszt.

Az antiszemitizmus elleni küzdelem különböző formáira fókuszáló, háromnapos tanácskozást tartottak a németországi Dortmundban, ahol 60 európai város és zsidó szervezet 120 küldötte jelent meg. Az összejövetelt a dortmundi zsidó közösséggel szervezte a város polgármesterével, Thomas Westphallal közösen azzal a céllal, hogy az európai döntéshozók pragmatikus megoldásokat dolgozzanak ki az antiszemitizmus fellángolása ellen Európában és szerte a világon.

A gyűlésen Budapestről dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, a főváros képviselőben Kendernyi János városi polgármester, a fővárosi futballklubtól pedig az FTC vezetőségi tagja, Bienerth Gusztáv vett részt.

A Klubrádió Reggeli gyors című műsora telefonos interjút készített az akkor még Dortmundban tartózkodó Mazsihisz-elnökkel, aki a programról beszámolva közölte: aznap a Borussia Dortmund stadionjába látogatnak el, ahol az a csapat fogadja őket, amelyet éppen előző nap tüntettek ki az antiszemitizmus elleni küzdelemben elérte eredményeiről. Az FTC dortmundi meghívása kapcsán pedig elmondta: a ferencvárosi klubot azért hívták meg a németországi tanácskozásra, mert szintén komoly eredményeket ért el az antiszemitizmus és a szélsőségesek visszaszorítása terén.

Dr. Grósz Andor újságírói kérdésre kifejtette: a tanácskozásra a nagyvárosok és társadalmi szervezetek kifejezték aggodalmukat azzal kapcsolatban, ami október 7-e után történt a világ különböző országaiban, hiszen az európai és az amerikai nagyvárosokban aggasztó módon növekedett az antiszemitizmus, különösen az ifjúság körében. Ennek kapcsán az összejövetelen részt vevő pittsburghi polgármester közelte, hogy minden megtesznek azért, hogy a néhány évvel ezelőtti, halálos

aldozatokat követelő zsinagógai támadás még egyszer ne történhessen meg – hangsúlyozta az elnök.

Dr. Grósz Andor azt mondta: a tanácskozáson egyetértés volt abban, hogy az elmúlt hetek aggasztó jeleniségei alapján ki kell szélesíteni az oktatási tevékenységet, s erre nézve konkrét példákat hoztak fel. Hollandiában az oktatásban részt vesz az Anna Frank Ház, Németországban pedig egy alapítvány, és az ismertek megosztásának eredményességre ékes példa a már említett Borussia Dortmund futballcsapat esete. A klub szurkolótáborára néhány éve még erős antiszemitizmusáról volt nevezetes, aztán a vezetés úgy döntött, hogy elviszik a csapatot és a drukkereket Auschwitzból, majd különböző szurkolói fórumokat rendeztek annak megmagyarázására, hogy mi történt ott nyolcvan évvel ezelőtt.

Arra az újságírói kérdésre: vajon ilyen könnyen menne az egész?, a Mazsihisz-elnök így reagált: biztos, hogy az eredmények nem ilyen könnyen jönnek, hiszen nagy energiákat megmozgató tevékenységről van szó, mivel az előítéleteket nem lehet egyik napról a másikra megváltoztatni.

Orbán Viktor levele dr. Grósz Andorhoz

Magyarország miniszterelnöke levélben köszöntötte prof. dr. Grósz Andort, a Mazsihisz elnökét és a magyar zsidó közösségi tagjait az ünnep alkalmából.

Tisztelt Zsidó Honfitársaim!

Az év legsötétebb napjain meggyűjtött hanuka-gyertyák arra emlékeztetnek, hogy a leghosszabb éj sem tarthat örökké, és még a legnehezebb időszakoknak is vége szakad egyszer. Ez az üzenet különösen fontos most, amikor Európa-szerte erősödik az antiszemitizmus, melynek következtében ártatlan embereket érnek támadások pusztán a származásuk és hitük miatt. Jó érzéssel tölt el, hogy Magyarország ezekben a héz időkben a béké szigetét jelenti a világban, ahol minden zsidó honfitársunk biztonságban élhetés ünnepelhet.

Engedjék meg, hogy Magyarország miniszterelnökének tisztelettel köszöntsem Önöket a fény ünnepén, és azt kívánjam, hanuka csodája hozza el a várva várt békét is mindenüinknak!

Hitünkben, lelkünkben egyek vagyunk

A Makkabeusok a hitükért és a szabadságért vívtak győzedelmes harcot a pogány kultúra fenyegetése közepette. Most más barbár formában jelenik meg az ellenség. A Cáhál az Izrael békéjét, biztonságát támadó legnagyobb fenyegetéssel vette fel a harcot. Várunk a hanuka csodáját! – írja ünnepi köszöntőjében dr. Nógrádi Péter, a Mazsihisz új alelnöke.

Kedves hittestvéreim!

Először fordulok hozzátok a Mazsihisz alelnökeként, és az első szavam az, hogy köszönöm. Köszönetem fejezem ki azoknak, akit a decembri közgyűlésen bizalmas

Dr. Nógrádi Péter

vaztak nekem, és remélem, hogy azokat, akik nem rám szavaztak, az alelnöki munkám meg fogja győzni arról, hogy közösségiunket szeretettel és odaadással szolgálom.

Ahogyan azt a közgyűlési megszólásomban elmondtam: nem megosztó, hanem együttműködő alelnök akarok lenni. Ennek érdekében rögtön a megválasztásomat követő napon megkerestem dr. Grósz Andor elnököt azzal kapcsolatban, hogy mely ügyekben tudnék közreműködni a Mazsihisz munkájában; ugyanígy haladéktalanul megkerestem Mester Tamás BZSH-elnököt, a Mazsihisz másik alelnökét, aki szintén késznek mutatkozott a találkozásra december 19-én.

Ígérem mindenüket, hogy a rám bízott feladatakat legjobb tudásom szerint, zsidó szívvel és maximális szakmaiággal fogom ellátni.

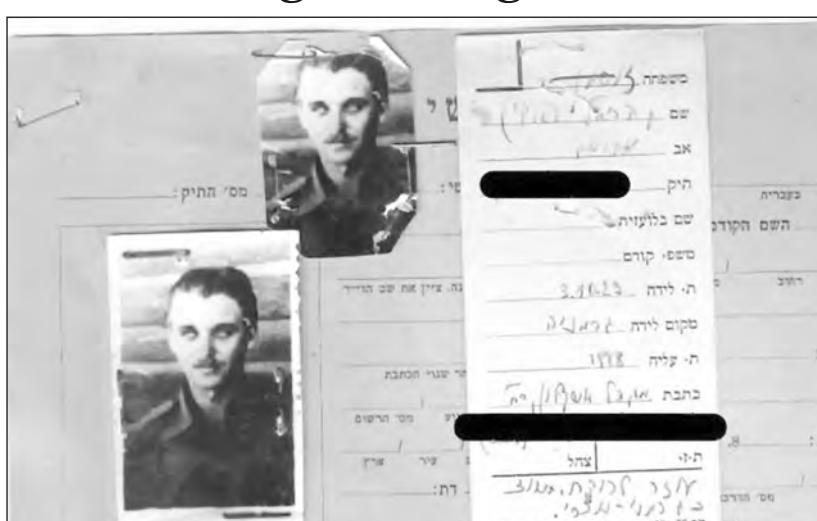
Kedves hittestvéreim!

Izrael és a gálat között csak földrajzi értelemben van távolság. Hitünkben, lelkünkben egyek vagyunk, aggódunk és imádkozunk az Izraelben élőkért. Mindannyunknak rokonai, barátai élnek ott. Vannak közöttük, aikik csodával határos módon menekülik meg a barbár vérengzésből október 7-én, mások most Gázában teljesítenek katonai szolgálatot. A terroristák még mindig száznál több embert, köztük gyerekeket és nőket tartanak fogva, akiknek a szenvédéseit és reményesztettségét elköpzelni sem tudjuk. Amíg valamennyi túsz ki nem szabadul a fogságából és nem tért haza, úgy errezzük, mintha valamelyik csalátagunk is közöttük volna.

„Jes Daján vejes din: van egy bíró, és Ó fog ítéletet hozni.” Az Örökkelvaló a tetteik szerint fogja megbüntetni a terroristákat és a támadókat.

A Makkabeusok a hitükért és a szabadságért vívtak győzedelmes harcot a pogány kultúra fenyegetése közepette. Most más barbár formában jelek meg az ellenség. A Cáhál az Izrael békéjét, biztonságát támadó legnagyobb fenyegetéssel vette fel a harcot. Várunk a hanuka csodáját! Azt kívánunk, hogy mihamarabb térjenek haza az elrabolt és fogságban tartott tűzszok Izraelbe, a Makkabeusok hősieségével harcoló izraeli katonák győzelmevel véget érjen a háború!

Az idei hanukát nem tudjuk úgy ünnepelni, ahogyan eddig: nem tudunk a családunk körében felhőtlenül örölgni, az elkövetkezendő napok nem a zavartalan ünnepelésről, a trenderli pörög játékáról szólnak. De soha ne feleljük, hogy: „Ám echad – lev echad! Egy nép – egy szív!”

Ulrich Schnaft izraeli dokumentumai

kodni az ideológiai vezérelt társsadalmakhoz és felhasználni azokat saját céljaira és túlélésére. Ez is mutatja, milyen kihívásokkal kellett szembenéznie az izraeli kémelhári-

tásnak az állam korai éveiben, amikor a háború sújtotta Európából több ezer okmány nélküli személy érkezett oda.

Schnaft hat évig élt Izraelben hamis személyazonossággal

A Waffen-SS, a náci elit egység egyikre harcosa a keleti fronton egy csatában megsebesült, és átkerült a nyugati frontra, ahol az amerikai csapatok 1944-ben hadifogságba ejtették. Szabadulása után átköltözött a háború sújtotta Münchenbe, ahol úgy döntött, zsidónak kiadva magát, elhagyja Németországot, hogy részüljön az amerikai nemzetközi szervezetek által a zsidó menekülteknek nyújtott segílyekből, írja a Times of Israel.

1947-ben Schnaft a franciaországi Marseille-ben felszállt egy zsidó illegális bevándorlókat szállító hajón. Úti céljuk a hamarosan Izraellé föld volt, mely azonban akkor még a brit mandátum alá tartozott.

A hajót az angol haditengerészet feltartóztatta, utasait pedig egy ciprusi internálóból zárták. Schnaft, aki 1923-ban született a mai Kaliningrád területén, több szökési kísérletben is részt vett, amelyeket az Izraeli Védelmi Erők elődjével, a Hagana zsidó félkatonai szervezetkel kapcsolatban álló rabtársai szerveztek.

Beállt az IDF-be, és szolgált az izraeli függetlenségi háború alatt. A Jeruzsálem melletti Kirját Anavimban élt, tagja és aktivistája

lett a Mapajnak, David Ben Gurion miniszterelnök pártjának. Schnaft a tüzérhadtestben teljesített tartalékos szolgálata alatt lett tiszt.

De kérvinét, hogy hivatalos tiszt legyen, elutasították. A Sin Bé vétoztá meg, a szóke hajú és tipikus német megjelenésű Schnaft vallási hárterének további vizsgálatára várva. „Kérjük, válasszolják meg a fenti személy vallására vonatkozó kérdést” – olvasható egy ügynökökhöz intézett feljegyzésben.

A kör bezárul

Az izraeli kémelhárítás először 1952-ben jelezte, hogy gyanújuk szerint Schnaft nem zsidó. Amikor a Sin Bé elkezdett vizsgálatot, sorra kerültek elő Schnaft vakmerő és meggondolatlan tettei.

Az egyik jelentés szerint részegen „SS-egyenruhában vagy a német hadsereg egyenruhájában” mutatkozott. Amikor később erről kérdeztek, Schnaft azt mondta, hogy ez csak egy jelmez.

A Sin Bé „magányosnak” írja le, akit „megbízhatatlan egyének” társságában láttak. Azzal is gyanúsították, hogy lőszert lopott egy katona támáspontról, és a róla szóló aktában szintén találtak is lőszert a szobájában a rendőri átvizsgálás során.

Schnaft 1954-ben megérezte, hogy a kö bezárul körülötte. Később kiderült, hogy Egyiptomba ment, hogy megossza az ottani hírszerzéssel az Izraeli Védelmi Erőkkel kapcsolatos információkat. A kémelhárítók úgy ítélték meg, hogy az információ értékes, és „jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy az ellenség jobban megismerje” az IDF-et.

1955-ben a Moszad megtalálta a Frankfurton gyógyszerészéknél dolgozó Schnaftot, és akcióból kezdték, hogy visszacsábítja Izraelbe. Egy magát újságírórnak kiadó ügynök elcsábította, és felajánlotta neki, hogy bemutatja az arab titkosszolgálat munkatársainak, akik érdeklődnek az Izraelről szerzett információkról.

Be is mutatta Schnaftot a Moszad arab hírszerzőinek, akik hamis kém-megbízást és hamis útlevelet adtak neki Izraelbe. Schnaftot érkezésekor letartóztatták, és hét év börtönre ítélték. Szabadulása után elhagyta az országot.

Chanukka fényei a Beéri kibucban

Egy izraeli fotós 13 éves projektjének befejezésére érkezett a terroristák által súlyos csapást szenvedett településre. Aztán valami „varázslatos” dolog történt.

Pini Sziluk izraeli fotóművész 13 évi járta az országot Az Izrael család elnevezésű fotóprojektjéhez. Az utolsó kép elkészítéséhez az október 7-i terror-támadás egyik helyszínére, a Beéri kibucba utazott egy chanukkijával és gyertyákkal, olvasható a Kibic cikkében.

Az eredeti elképzélése az volt, hogy lefotózza az égő chanukkagyertyát az egyik megrongált épület betört ablakának parkánynál, hogy megvilágítja a töréseket az üvegen, kifejezve ezzel, hogy Izrael fénye nem aludt ki. Aztán történt valami.

„Hirtelen felbukkant néhány kíváncsi katona. Miközben beszélgetni kezdtünk, világossá vált számomra, hogy még nem gyújtottak gyertyát” – mesélte Sziluk a Ynetnek. Ekkor megkérte őket, hogy jöjjönek közelebb, és gyűjték meg a chanukkiját. „Innen től az egész varázslatosan történt, meggyűjtöttük, ünnepi dalokat énekeltek, végül összekapaszkodva néztek a lángot.”

Fotó: Pini Sziluk

Emlekoldal

Jom kippurkor csatlakoztunk a Fidesz felhívásához

„Aki elutasítja az erőszakot és a hazugságot (tofálnu seker – a szerk.), az tűzzön a ruhájára fehér szalagot, illetve viseljen valamilyen fehér ruhadarabot” – ezt hirdette meg Schmitt Pál, a Fidesz alelnöke i. sz. erek ros hásánakor, de a hír, úgy látszik, későn jutott el hittestvéreinkhez (akárcsak az izraeli államelnök újévi üzenete), mivel közel tiz napig tartott, míg tempalomjáróink eleget tettek a felhívásnak.

Tudósítóink jelentették, hogy a felhívás napját követően javarésztskak a funkcionáriusok vettek fel fehér ruhát (nem volt zsebe, de fehér volt), pontosabban a rabbik és kántorok.

Zuglóban viszont Kol nidré-este csak úgy fehérlett a zsinagóga. A

rabbi beszédében külön köszöntötte Weisz nevű hittestvéreinket, akik közül az egyik alig hallhatóan megjegyezte: ó utálja az erőszakot és a hazugságot is, de most már jöjjön a Kol nidré.

Magukat megnevezni nem kívánó elnökötől hallottuk a hírt: voltak helyek, ahol még a függönyt, stréberebbek (héberebbek) a töraruhák is fehérre cseréltek.

Társichnál a Duna-parton számos lubavicsi hívet láttunk, aik – tanúsíthatjuk – az eddigi szokásuktól eltérően félfarna helyett fehérkegyér-darabokat szórtak a halaknak.

Így az idén (is) fehér jom kippur volt, ami október elejéhez képest nem semmi.

(kápé)
(2006)

Névadás

A Dózsa György úti kilét támuz 15-én, szombaton vidám gyereksiboga töltötte be, mert ezen a délelőttön kapta meg zsidó nevét dr. Shemesh Aszaf kislánya, Sára. Az ünnepi teendőket Deutsch Róbert főrabbi és Kerekes Béla főkantor végezte. A kiduson sok finomság közül választottak a vendégek, közben pedig meghallgatták a főrabbi visszaemlékezését a körzetben eltöltött éveire. A kiváló rendezés Szalai György elnököt és családját dicséri.

(2006)

Tűzsünetes hétköznapok Izraelben

Kérdések az óvóhelyről

A háborús helyzet Izraelben életre keltette az utóbbi időben a halachikus irodalom egyik klasszikus formáját: a kérdés-felelet néven ismert komplexumot. Az érdekeltek kérdeznek, a rabbik válaszolnak.

A legtöbb kérdés a szombattartás lehetősége körül forog: szabad-e utazni, ha veszély áll fenn, szabad-e telefonálni vagy rádiót kinyitni, ha tudni akarnak, elhangzott-e az utasítás, hogy le kell menni az óvóhelyre. Azonban vannak morális fenntartások is: szabad-e elhagyni a lakást és délről menni, ahol kisebb a terrorista ágyúzás veszélye? Mit lehet tenni, ha a munkaadó megköveteli, hogy dolgozzak, de az utasítás úgy szól, hogy nem elhagyni az óvóhelyet? Es így tovább.

Az egyik napilap online kiadása 13 kérdést intézett Slomó Ámárhoz, az országos főrabbihoz, aki azokra válaszolva elmondta, hogy az alapelv az életveszély. Ott, ahol közvetlen életveszély fenyeget, majdnem minden vallási tilalom érvényét veszi. Chámirá szákántá meiszurá – mondja a Talmud (arameusul), ami azt jelenti, hogy súlyosabban esik latba a veszély – illetve életveszély –, mint az ilyen-olyan tilalom.

A rabbi szerint szabad abbahagyni az imát, ha riadó van, és nem muszáj templomba menni, ha az messze van a lakástól, vagy nincs ott megfelelő óvóhely. Ha masszív bombázás van, szabad autóba ülni szombaton és eltávolodni a veszélyeztetett helytől.

Nemrég az egyik ultraortodox Tóra-nagyság egy óvónő kérdésére azt válaszolta, hogy nem köteles Szdérotba utazni (ahol dolgozott), mivel ott veszélyes. (Akkoriban a terroristák Gázából naponta lőttek ezt a délvidéki települést.)

Lefújták a melegek parádéját Jeruzsálemben

Mire jó a háború?

Többek között arra is, hogy a jeruzsálemi rendőrség lefújhassa a melegek tervezett nemzetközi parádéját a Szent Városban azzal, hogy „ezekben az időkben” nincs sem ereje, sem érkezése azzal a belháborúval foglalkozni, amit ez a provokatív parádé kívánta.

Ilyen háború lett is volna a javából. Az izraeli főváros lakosságának nagy többsége ultraortodox, vallásos vagy hagyományőrző. Ezek élesen tiltakoztak a terv ellen, mely szerintük megszentségtelenítene Jeruzsálem hagyományos jellegét. Az egyik vallásos párt militáns képviselője, Niszim Zeév azt mondta a knesszetben, hogy „a homokosok provokatív parádéja olyan, mint a ser-tés a Templomhegyen”. A Templomhegy tudvalevőleg zsidóknak és moszlimoknak egyaránt szent – a sertés viszont tisztában...

A három világvállás képviselői ritka összefogással akcióbizottságot szerveztek, és az országos főrabbi a pápához fordult, vesze latba befolyását a parádé megtartása ellen. A jeruzsálemi városháza nem adott engedélyt, megtadulta az együttműködést a homo-leszbikus társaság képviselőivel, a rendőrség meg hezitált. Az izraeli „haladó” baloldal a parádé megtartása mellett ágált – demokrácia! –, a melegek pedig készülődtek.

Most a rendőrség végre elszánta magát, és a háború ürügyén betiltotta a parádé megtartását. A melegek ezt úgy állítják be, mintha ők maguk halasztották volna el, de „ígérik”, hogy visszajönnek. A háború után, hat órakor...

Naftali Kraus
(2006)

Scheiber -adomák

„Unalmas, magyartalan, ponyola!”

Mari házi feladata a Bánk Bán elemzése. Apját kéri, segítsen. Scheibernek nincs ideje, lemasoltatja Marival Arany János Bánk Bán-tanulmányát, mondván, a tanár úgysem ismeri Arany prózáját. Igaza volt. A dolgozatra a következő tanári értékelés íródott: „Unalmas, magyartalan, ponyola!”

Szombat

Egyeszer Londonban szombati napon könyvvvel a kezében ment az utcán. Ortodox ismerősei nagyon megszólíták. Scheiber így válaszolt: „Amit ti a szombat megtartásával tesztek a zsidóságért, azt én ezzel a könyvvvel csinálom.”

A sádchen

1939-es angliai útjakor Scheiber sok menekült, magányos fiatallal találkozott. „Miért, hogy nem tudja megtalálni egymást ez az egymásra

vágóy sok ember?” – írta egyik levelében. Talán ez volt az az élmény, aminek a hatására később házasságok összehozásával is foglalkozott. Az évek során Scheiber Sándor személye ezen a téren szinte intézményesült, több ezer házaspálandó ismertett össze. Halálá után halomnyi társkereső cédrulát találtunk íróasztalában, zseibeiben. Mondogatta: „Világhírű tudós akartam lenni, és lett belőlem egy világhírű sádchen.” Azt is mondta, hogy régen a házasságok az égbén kötötték, most a rabbisztémáriumban.

Kárpátlaljai magyar zsidó lányok bemutatkozó leveleit olvasgatja. Felnéz, s tűnődve megszólal: „Úgy látaszik, Kárpátlalján minden lány zene-művész.”

Feltámasztási ima

„Feltámasztás ügyében jöttem” – nyílt be egyszer az igazgatói szobába egy régi állandó látogatót, akit Führer úrnak hívtak, s aki Scheiber egyik kedvence volt. „Kije halt meg, Führer úr?” – ültette a karosszékbe Scheiber a zaklatott, szomorú embert. „Az édesanyám. És tudom, hogy van egy ima, amivel föl lehet támásztani a halottakat, és azért jöttem, ha az igazgató úr azt elmondaná...” „Mikor halt meg az édesanyája?” „Fél éve.” „Jaj, Führer úr, az nagy baj, mert ez az ima csak három hónapig érvényes.” „Hű, ezt elcsesztem!” – kiáltotta Führer úr, és ki-

Részvétlátogatás

Barátja, Zsoldos Jenő halála után Scheiber Sándor részvétlátogatást tett Zsoldos húgánál. A szegény aszszony mindenféléről beszélt, s egy jó fél óra múlva ezt mondta: „Látja, Sándorkám, azóta is minden nap ki-megyek a temetőbe, és kérdezem tőle: miért kellett itt hagynod?” Ebben a pillanatban Scheiber felriadt: „Igen, és mit válaszolt?”

(2013)

SZILÁGYI GYÖRGY

Zsidó koplalóművész

– Epizódok a vurstli történetéből –

A hivatalos éhezők nem tévesztendők össze az amatőr koplalókkal, akik nem pénzért koplalnak, hanem azért, mert nincs elég pénzük. Csupán a történelmi hűség kedvéért említem meg, hogy a 20-as évek első felében egy Lindeneck nevű német koplalóművész mutatta be különleges képességét a Plasztikon rideg csöndjében. Ez a műintézet egyébként azonos volt a későbbi Panoptikummal, bár annak emlékét is belepte már a feledés pora. Végtére is egy nem zsidónak is jogában áll koplalnia, mivel az éhezés nem kizárolag a zsidók privilégiuma. Utána Käthe Markov, német koplálókisasszonny lépett a helyébe, hogy 34 napon át éhezzen. A 34 napból 45 nap lett, mert túl akarta szárnyalni elődje teljesítményét. Negyvenegy napig bírta, azután rosszul lett, félő volt, hogy a finisben éhen hal. Impresszáriójá, boldog emlékű hittestvérünk, Fényes Gyula percenként akart mentőkért telefonálni, ám a kihezett nő szerencsén megérite a negyvenötödik napot is. A magyarok bejövetele a Feszt-körképen elhalványult Käthe Markov diadalmas kimenetele mellett. Ünneplő tömeg, rezesbanda, rendőri asszisztencia kísérte az autót, amely Fényes Gyula irányításával a Plasztikonból átszállította a Liget Szánatóriumba.

Még el sem ültek az igazgatók, amikor a fáradhatatlan Fényes Gyula jóvoltából újabb profi éhező érkezett a vurstliba: *Khalmed, a híres indiai alvó fakír*, aki kilenc napon át aludt egyhuzamban a magával hozott üvegkoporsóban anélkü, hogy éleelmet vett volna magához. Fényes Gyula, aki lépést tartott a korral, tekintettel az 1919-es proletárdiktatúra nehezen halványuló emlékére, jobbnak láttá, ha nem veri dobra, hogy „Khalmed” személyében egy zsidó szunyókál az üvegkoporsóban. Ezt nyugodtan megtehette, mert az alvó fakír a felismerhetetlenséggel megváltoztatta külsejét. A torzonborz hajú, vastag bajuszú, szakállas „hindu” a legcsekélyebb rizikó nélkül aludt az üvegkoporsóban, akárcsak Csipkerőzsika a mesében. Testét fehér lepel burkolta, ezért még a legéberek turulista sem gondolhatta volna, hogy 1894-ben Krakkóban malenolták. „Khalmed” amúgy is nemhogy Csipkerőzsikára, de még Hamupipőkére sem emlékezett senkit, mivel saját magára sem hasonlított. Kivétel nélküli mindenki elhitte, hogy a Gangesz mellől jött hozzáink aludni. Ijesztő fénykép szándékosan mellőzöm, nehogy a gyenge idegesető olvasó depresszióba essen a látványtól. „Khalmed” titokzatosága nem a véletlen műve volt. Eredeti neve ugyanis dr. Weimann, nem indiai, hanem müncheni, és nem fakír, hanem ügyvéd volt. Joggal merül fel a kérdés: hogyan lesz egy müncheni ügyvédőből hindu fakír? Nem tudnak lebeszélni róla, hogy el ne mondjam.

Dr. Weimann a puccos idején Bajorországban tevékenyen vett részt a politikában. Később azonban menekülje kellett. Hová meneküljön egy müncheni zsidó ügyvéd? Természetesen Indiába, ahol azonnal tanulmányozni kezdte a fakirokat. Amikor kello ismeretekre tett szert, visszautazott hazájába, és kinevezte magát alvó fakírnak. Egyidejűleg elterjesztette magáról, hogy látomásai voltak, és túlvilági parancsra növesztette meg haját, bajuszát, szakállát. Számítása bevált. Üldözött ugyanis a forrongó weimari köztársaságban többnyire nem hindu fakirokra, hanem zsidókra vadásztak. Attól fogva hivatászerűen végigaludta Németország nagyvárosait. mindenütt csak kilenc napig aludt. Ide Bécsből érkezett. Annak idején a sajtó is beszámolt szenzációs alvókúrájáról, ami felért egy fizetett hirdetéssel. Lankadó figyelmükbe ajánlom Fényes Gyula róla írt „reklámkölteményét”.

*Titokzatos, mint a sír,
az eltemetett fakír.
Sírja két oldalt üveg,
azon láthatni meg,
lakat és pecsét alatt,
míg ébredni szabad!*

Sajnálok, hogy nem láthattam „Khalmed”, a német Nyomasek Bobó kopor-show-ját. Megmondhattam volna neki: nagy svindler kelmed, Khalmed...

Kárpótlásul az álhindu fotója helyett Leó és Agrippa fényképét bocsátom nyilvánosság előre. Végre két magyar koplalóművész! Vegyes párosról van szó. A kopasz filiszteus Agrippa mellett válláig éró hittestvérünk, Leó látható, aki messzirol sugárzik, hogy talpig zsidó. A fényes ötlet Fényes Gyula fejéből pattant ki. Üzleti szempontból ugyanis zseniális gondolat, hogy a két távbőjtől életéért aggódó publikum részvétére megosztlik. Az antiszemita a koplaló Agrippát feltíti az érhálfolt, a zsidók meg Leó életben maradásáért fohászkodnak. Agrippáról csak annyit tudok, hogy nem rokona Menenius Lenatus Agrippa római consulnak. Valaki egyszer azt írta róla: „Az arca sárgra, bőre pergamenzerű, szemében nagy tüzek égnek: két lobogó lámpa egy haláfejben.” Mielőtt koplaló mágus lett, elkarázta családi örökséget, csupán egy agyonforgatott kártyapakli maradt birtokában. Ezt követően elszegődik bűvészsegéde egy „álarcos herceg” mellé, aki hasonló okok miatt csapott fel bűvésznek, és azért viselt álarcot, hogy ne kompromittálja előkelő rokonait. Leó könnyebben helyzetben volt, az ő rokonai már annyira lecsúsztak, hogy nem lehetett kompromittálni őket. Agrippához hasonlóan ő is bűvészkedett. Egy alkalommal Konstantinápolyban üzenetet kap az udvartól: a szultán látni kívánta produkcióját. Fejedelmi tiszteletdíjban részesül. Zacsányi aranyat kap Abdul Hamidtól. Az évek műlásával az aranyak szégturulnak. Ekkor újabb udvari meghívás érkezik címére. Ezúttal egy hárás udvarból, amely a pesti vurstli leglátogatottabb helye. Nem a szultán, hanem a briiliáns eszű Fényes Gyula invitálja oda, és összeismerteti a tönk szélén álló Agrippával. Félszavakból is megerítik egymást. Közös mutatványukat így hirdeti a reklámtábla: *Leó és Agrippa 58 napos koplalása!* Fényképüket nézve szemmel láthatólag nincsenek rossz bőrben. Hogyan csinálták 58 napig? Felváltva bőjtöltek? Képtelen voltam rájönni. Végül a minden gyanakvó főszerszestő, aki még almomban sem merek vitatkozni, fejtette meg a rejteltyt. – *Ez csak úgy képzelhető el, hogy stíkában ettek!*

Hát hacsak úgy nem...

(2006)

A magyar zsidó család, amely forradalmásította az orvostudományt

Sokáig maguk a leszármazottak sem ismerték a család történetét, de egy zsinagóga felújítása során mindenre fény derült. Ily módon újabb fontos névvel bővült a magyar feltaidók listája.

Otto Wagner 150 éve tett egy bátor ígéretet: írásba adta, hogy a tapasztalat nélküli tervezett és a korát megelőző fémszerkezetes épülete 2022-ben is állni fog. Ez lett a Rumbach-zsinagóga, amely a Dohány utcai templomtól alig néhány utcára található, és amit nemcsak egy építészeti remekként értékelünk, hanem a híres Politzer család titkainak őrzőjeként is.

A magyar zsidó család tragédiája

A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga 2021-es felújítása olyan történelmi leleteket tárt előn, amelyekből fény derült a Politzer család tragediájára, egyúttal orvostörténetileg fontos legendajára is. A vallási központ renoválása során a Mazsihisz egyedüli, állandó kiállítással akarta fokozni a látogatók érdeklődését – ez olyan jól sikerült, hogy ma sokan elsősorban a tárlat miatt keresik fel a zsinagógát.

Az autentikus, piros-kék-áron színben játszó templomtér fölött két emelettel található az a történelmi bemutató, amely 1700-tól 2021-ig követi egy zsidó család történetét. Érdekes élmény, ahogy beszállunk a patinás zsinagóga modern liftjébe, és a harmadiknál egy vizuális effektekkel és hangokkal díszített terem fogad. Így találkozunk a Politzer család első alakjával, Eisikkel, a tehetőséges hegedűművessel, akinek hite miatt kellett menekülnie a 18.

A kiállításon teljes életnagyságban látható Politzer Ádám

Fotó: Fogl András

században. A sábbát (nyugalomnap héberül) megtartása miatt szombaton nem zenélt, ezért az előkelőségek üldözni kezdték. Felvidéken talált bűvöhelyet, és a település után felvette a Politzer nevet. Itt élt feleségével és fiával, Politzer Moritzcal, aki sikeres orvos lett, majd később saját fiát is tudományos pályára szánta. Ezen a ponton érte a családot a második trauma.

Vidéki fiúból bécsi professzor

Mivel Moritz híres orvos lett, úgy gondolták, sok vagyona van, és a napóleoni háborúk idején fosztogatók törtek rá otthonában. Miután nem találtak nála sem pénzt, sem aranyrudakat, agyonverték. Tudományos pályára szánt fia, Politzer Ábrahám árván maradt. Egy régi barát vállalta nevelését, viszont I. Ferenc császár dekrétuma megtiltotta a zsidók tanít-

tatását, ezért Ábrahám éhbérért dolgozott. De a Politzer-vér nem hagyta, hogy beletörödjön sorsába, ezért minden erejét és kapcsolatát mozgósította, majd szatócsboltot nyitott Budapest határában. Feleségével tizenöt gyermekről gondoskodtak, aikik közül az 1835-ben született Politzer Ádám volt a legígéretebb minden területen.

A vidéki zsidó szatós fiából a Bécsi Egyetem professzora, a fülgyógyászat legnagyobb alakja lett. Legfontosabb munkája a Politzer-ballon felfalására volt, amit ma is használnak az orvoslásban.

A Politzer-ballon által a nem megfelelően működő fülkürtöt lehet nagyobb légnymással kinyitni az orron keresztül, hogy így egyenlítődjön ki a középfülben uralkodó nyomas és a külső légnymással szemben. A ballon egyszerű és hatékony módon a fülproblémák orvoslásának.

Megnyitotta az emberek fülét

A Politzer család tagjait elhurcolták, utódaikra is tragikus sors várta, többen közülük Dachaúban vészették életüket. Később egy jobb jövő reményében a Politzer-leszármazottak Amerikába disszidáltak, és egészen a budapesti Rumbach-zsinagóga felújításáig, a családtörténeti tárlat megtérzéséig hallgattak mindenről. Közben az orvostudomány világisztere alkalmazta Politzer Ádám találmányát, amely emberek sokaságának adta vissza a hallását – a sors iróniája, hogy többek között a második világháború zsidóüldöző betegéit is ezzel gyógyították. A Politzer család minden meghurcoltatás ellenére olyan örökséget hagyott a világra, ami megnyitja az emberek hallását – nem csupán szavakra, hanem a jóra és a kitarás hangjára is. A feltárt kiállítást Gyekiczi András és ifj. Rajk László alkotta meg; hangsúlyos eleme a titok és a tabu, amelyek a Politzer család mellett sok más európai zsidó család életében jelen is vannak.

Politzer Ádám, a feltaidó

A Politzer-ballonon kívül több egyéb gyógyászati felfedezés is kapcsolódik a zsidó orvos nevéhez:

– Készített egy hallásvizsgáló berendezést, amelynek segítségével külön csont- és légvezetést is lehetett mérni.

– Ezt követően 1873-ban már a ventilációs busznak megfelelő csővet is behelyezett emberi dohártyába a hallás javítása érdekében.

– Ezenkívül nevéhez fűződik az otosclerosis nevű, nagymértékű halászkárosodással járó betegség okának felfedezése, első leírása.

Érdekkesség, hogy Politzer Ádám nagy művészetrangjú is volt, személyes barátja Gustav Klimtnek, miközben a gazdasági életben is aktívan részt vett. Csakhogy még életében üldözni kezdték a soá kezdetén.

Vermes Nikolett/Dívány

Kivonulás Egyiptomból

Egyiptomi szefárd családtörténet, némi askenázi beütéssel

André Aciman kortárs amerikai író 1951-ben született az egyiptomi Alexandriában, törökországi és olaszországi felmenői a könyv történetfonalában is fontos szereppel bírnak. Regényének alcíme *memoár*, ami utal arra, hogy a mű a szerző életéből merített családtörténet. Egy többgenerációs szefárd família életét mutatja be dióhéjban, kezdve 1905-ös bevonulásukkal Egyiptomba, egészen az 1965-ös kényszerű kivonulásig. Aciman hatvan évet mesél el saját látásmódjával, gyakran a nyers tények felvillantásával, miközben megtörtént eseményeket fűszerez meg briliáns humorával. Sokszor vegyülnek a tragikus élethelyzetekbe igazi olaszos, hirtelen kirobbanó veszekedések, gyorsan lezáruló kibékülésekkel, amelyeket némelykor megfejel egy-egy családtag a bőlcsességgel. Számos vita és ellentét a szereplők származásából, neveltetéséből adódik, de amikor komoly veszély szele éri el őket, minden összefognak.

A szövevényes szálak kibontásában az olvasó segítségére van a könyv elején található családfa egy-egy egyére szabott rövid adattal, amelyhez bátran vissza lehet nyúlni. A történet fonala több síkon mozog térben és időben: amit a szerző gyermekként, serdülőkorban megélt, a múltból származó értékes információkkal, a jövőben bekövetkező eseményekkel, nemely elemének megemlíttésével vegyük. Érdekkesség az is, amikor megemlékezik egy rokonnal való találkozásáról a jövőben, Európa különböző helyszínein (Anglia, Velence, Párizs).

Aciman tollából szemünk előtt elevenedik meg a történelem, benne a vallásilag, nemzetiségi és kulturálisan is sokszínű Alexandriával, a mediterrán életérzés a boltokkal, árukkal, emberekkel, ízekkel, és a tenger varázsaival. Ezen életérzés leírását jól egészít ki a család személyzetének és barát körének részletes bemutatása, de a nyelvi sokszínűség is ide sorolható. A konyhanyelven el-sajátított arab, a tökéletesen beszélt francia, az akcentussal megtanult angol, a családi erek-detre utaló olasz, valamint az akkoriban is kevesek által beszélt ladino (*a szefárd zsidók beszélte judeospainol nyelv, amelyet az Ibériai-félszigetről való kiúszás után magukkal vittek és letelepülésük után is használtak az őket befogadó Mediterráneum államaiban – A. I.*).

A ladino nyelvhez kötődik a szerző nagymamáinak, a Hercegasszonynak (Esther) és a Szentnek (Adele) a megismerkedése (*miközben évek óta egy-mással szemben laktak – A. I.*) az alexandriai piacra vörös márna vásárlásában. A kevesek által használt nyelv a múltba révészette őket, és a Hercegasszony férjével, Albert Nagyapával (egy billiószalon tulajdonosával) kiegészülve, egymást gyakran ugrató hármas beszélgetőkörrel alakultak, amelyet tovább erősített mindenük Konstantinápoly utáni honvágya. A másik nagyapa, az aleppói származású Jaques (egy biciklikereskedő) nem nézte jó szemmel, hogy neje folytonosan a szomszédban kvaterkázik. Legjobban azonban az zavarta, hogy egy kukkot sem értett a csevegésből, mivel ő arabul beszélt. A ladino nyelv száma egyfajta kotkodácsolás volt, szomszédban baromiólnak hívta. A hiúságot is felölőlők szomszédban kapcsolatban a két férfi gyakran szidalmazta egymást, természetesen a másik háta mögött: *képmutató szír, mocskos török*. Aztán egy vasárnap Albert Jaques fejéhez vágta, hogy „*mocskos zsidó gazember*”, ettől a mélyen vallásos aleppói nagyapa mélyesegen megsérítődött, de minden feleség is duzzogott jó ideig, végül rendeződtek a viszonyok.

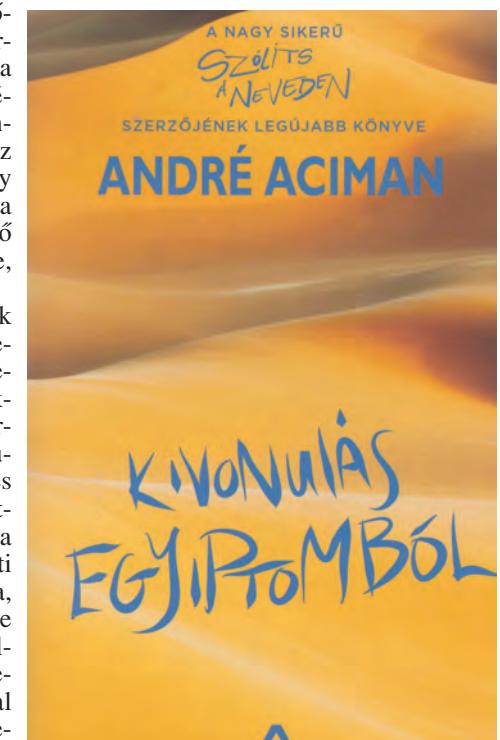
Évekkel később éppen Jaques volt az, aki Albert sírjánál a szerzőnek és szüleinek elmonda, hogy nem táplált iránta ellenszenvet, de megidézte az elhunyt szomorú gondolatait is: „*Még ennél is rosszabb a tudat, hogy soha senki nem jön majd ki az ember sírjához, senki nem tisztegeti majd a belevését név betűt. Néhány hónapig, néhány év, néhány évforduló erejéig mindenki emlékszik még, aztán egy emberőlővel később már elfelejtenek.*”

A zsidó sors keresztsülsz az egész történetén. Az egyiptomi kitoloncolást megelőző apa-fiú párbeszéd emlékei: „*Apám elmonda, még mindig emlékszik saját szülei üres otthonára arról a harminc évvel korábbi napról, amikor Konstantinápolyt elhagyták. Ugyanúgy látha annak idején az apja is az ő apjának üres otthonát. És ugyanúgy látha valamennyi ősapánk.*” A fiatal Flóra Németországból a szerzőnek egy későbbi velencei találkozásukkor elmonda, hogy a Rommel-féle támadás idején Alexandriában az egész családnak szóló zongorajáték kottái és sok más később elvettek tőle (*a Nasszer-rendszer alatt – A. I.*), végül megjegyezte: „*Mi meg hagytuk, mert valahogy minden hagyják ezt a dolgot a zsidók, hiszen lelkük mindenügy érezzük, törvényszerű, hogy életünk folyamán legalább kétszer elveszítünk minden.*”

Mindazonknak ajánlom a könyvet, aki kedveli a történelmet, a zsidó történelmet, a családtörténetet, a szefárd családtörténetet. Akiket érdekel, miként boldogult egy 20. századi egyiptomi zsidó család, felvillantva a déd-nagymama, Mátrárka összetartó szerepé, Vili bácsi, a kalendor egyszerre meglévő Olaszország-szeretetét, Duce-imádatát és a fasizta ország ellen végzett brit kémszolgálatait. Akik kíváncsiak Isaac bácsira, aki a család Talleyrand-ja volt, Nessim bácsira, aki a családban utolsóként tudott héberül imádkozni és a többi testvére.

(André Aciman: *Kivonulás Egyiptomból*. Athenaeum Kiadó, 2022)

Albert Iván

A magyar honvédelmi miniszter Tel-Avivban izraeli partnerével találkozott

Nehéz időkben is feltétlen nélkül a szövetségeseink mellett állunk – jelezte ki a honvédelmi miniszter, miután Tel-Avivban találkozott Joáv Gallant izraeli védelmi miniszterrel – közölte a Honvédelmi Minisztérium az MTI-val.

A közlemény szerint Szalay-Bobrovniczky Kristóf azt mondta: látogatása elsődleges célja, hogy közvetlenül is kifejezze a magyar kormány szolidaritását a zsidó állammal az októberi Hamász-terrortámadás után. Hozzátette: „Eddig is és ezután is minden fórumon támogattuk és támogatjuk Izrael önvédelemhez való jogát.”

A miniszter tájékoztatott arról, hogy a Joáv Gallant védelmi miniszterrel folytatott tárgyalásokon az aktuális biztonság- és védelempolitikai kérdések mellett a kétdalul katonai kapcsolatok áttekintése, továbbá a védelmi ipar területén történő együttműködés kérdései álltak. Az egyeztetéseken részt vettek az Elbit, a Rafael, valamint az IAI vállalatok vezetői is.

Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter egy korábbi képen
Fotó: Vassári Tamás / MTI

A látogatás során aláírták a magyar–izraeli katonai együttműködési megállapodást (MoU), amely a két ország közötti további védelmi ipari együttműködés feltétele – írták.

Szalay-Bobrovniczky Kristóf emlékeztetett: a magyar honvédelem egyik alapjának tekintető légvédelem megújítása is Izraelhez köthető. Hiszen a magyar kormány ehhez a méltán ismert és elismert izraeli Vaskupola radarrendszerének elemeit vásárolta meg, amelyek így az amerikai–norvég NASAMS rakétarendszerrrel együtt Magyarország 21. századi, high-tech légvédelmi rendszerét alkotják – áll a közleményben. (MTI)

Ofir Libstein zl.

Egy igaz ember volt, aki hazájában védelmében esett el. Hősi halottja lett ennek a rémes haborúnak. Azon a szombaton az első áldozatok között halt meg, fegyverrel a kezében.

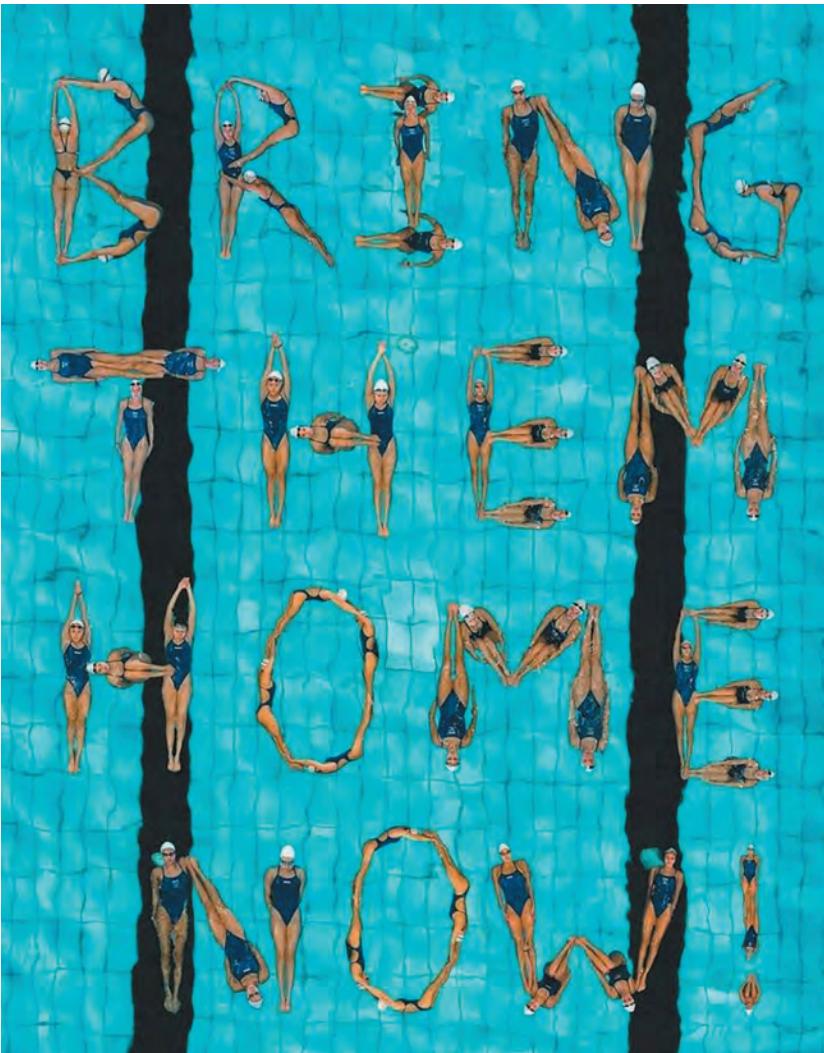
Mindig mosoly volt az arcán, amikor eldicsekedett az általa is épített több mint tucatnyi óvodával és a hozzájuk tartozó óvóhelyekkel a Sár hanegevben.

Nyugodjon békében, ámen.

Singer Iván
Sydney

IZRAELI SZÍNES

A Jewish Projects nevű Facebook-oldal töltött föl egy felvételt arról, hogy izraeli úszók a világszerte elhíresült BRING THEM HOME NOW (Hozzájunk haza őket most) mondatót formálták meg a Hamász terroristái által fogva tartott izraeli tűszok érdekelében. Olyan erős kép ez önmagában, hogy nem is szükséges hozzá több kommentár, csak ennyi: Ám Jiszráel chaj!

A szefárd főrabi szerint a színesbőrűek majmok

Jichák Joszef, Izrael szefárd főrabbija szerint a tréfli ételeket fogyasztható világi zsidók szellemi képességei károsodtak, és ezért nehezen értik meg a dolgokat. A prominens vallási vezető a világi zsidókat szánalmasanak és ostobának nevezte – tudósít a magyar nyelvű, izraeli Új Kelet. Az ellenzék vezetője, Jair Lapid elítélte az elhangzottakat.

Az élőben közzétett tanításai során Jichák Joszef a világi zsidókat szánalmasanak és ostobának nevezte, hozzátéve, hogy „látom, mi történik a világi közösségen: szenvednek. Nem találnak beteljesülést az életben. Mindent a világi vágyakért tesznek.”

A szefárd főrabi nem először kritizálta a szekulárisokat. Korábbi megjegyzéseiben többször becsmérte a reformzsidókat, a volt Szovjetunióból érkező bevándorlókat, a színesbőrűeket pedig a majmokhoz hasonlította.

Az ellenzék vezetője, Jair Lapid elítélte az elhangzottakat, mondva: „szával Joszef rabbi meghálóztatta szerepének meghatározását. Ő nem Izrael főrabbija, hanem egy hangos kisebbség rabbija, aki a tribünről átkozza a hadseregek szolgálóit, életüket veszélyeztető és feláldozó, dolgozó és ezt az országot fenntartó zsidók millióit.” Lapid szerint „egy dologban igaza volt: [a szekuláris zsidók] kissé hülyén érezték magukat ma este, amikor eszükbe juttatták, hogy ők azok, akik állják a fizetését”.

Egy Fb-bejegyzés az összefogásról

Október 7., a Hamász brutális mérséklésére óta számomra megváltozott a világ. Gondolataim a szeretett izraeli barátaink, a szeretett országunk körül forog.

Egyeség. Ezekben az időkben minden izraeli

58 napja érzem úgy, hogy itt kell lennem, ott kell lennem.

És akkor elmesélem, hogy micsoda változásokat láttam ez alatt a három nap alatt. Először is, aki már

utazott repülővel Izraelbe, tudja, hogy a landolás utáni pillanatban, amikor még gurul a gép, már felállnak az izraeliek és elkezdik kiszedni a csomagokat a tartókból – most az utasok 98%-a csendben ült a helyén és várta, hogy megálljon a gép. A minden nyúszgő Ben Gurion reptéri várója teljesen üres volt, teljesen. Az útlevél-ellenőrzésnél két sor van: egy az izraelieknek, egy a külföldieknek. A külföldi sorban rajtam kívül egyetlen egy ember sem volt. Egyetlenegy turista sem érkezett azaz az El Al géppel, amivel én. Mi lesz veled, Izrael?

Szombat délelőtt piknikeztünk a barátainkkal a közelj kis erdőben, ahol semmi másról nem beszélgettünk, csak a háborúról, a túszokról, a hogyan továbbról.

Este elmentünk Tel-Avivba, a Túszok terére, ahol sátrokban ülnek október 7. óta a még ki nem szabadult túszok családjai, és emberek ezrei mennek oda szolidaritást vállalni velük. Hallottunk beszélni kiszabadult túszt és családagot, olyat, aki várja vissza a hozzájártozóját, és olyat, aki elveszette. Felsőlalt egy férfi, aki a 76-os entebbei túszdráma kor hatéves volt, elmesélte, hogyan változott meg az élete, és hogy sikerül teljes életet élni azóta. Rettentő megrázó, de erőt sugárzó este volt. Amint hazaérünk, láttuk a tévében őlőben, hogy ott, ahol 30 perce még együtt énekeltek a Hátikvát, az izraeli himnuszt, fekszenek az emberek a földön, fejükön eltakarva, mert megszölkáltak a szirénák.

Bárhol megjövök az országban, mindenhol lobog az izraeli zászló, gigantikus plakátokon, kivetítőkön kiírva, hogy együtt sikerülni fog, egyszerűen vagyunk.

Es igen, az egész ország összefogott, egy célért küzd, nincsenek most különbségek, egység van. És ez minden téren látszik. Az irodisták elmennek önkéntesként a földre dolgozni, mert 380.000 ember hiányzik a munkaerőpiacról. A bevásárlóközpontokban üres üzlethelyiségekben árulják az izraeli gyümölcsöt, zöldséget. Helyi termelőkhöz járnak vásárolni az emberek. Tegnap este megálltunk egy virágboltban, hogy vegyünk egy virágcsokrot. Gyönyörűbb gyönyörűbb csokrokat és cserépes virágokat lehetett kapni nem kevés pénzért. Eladó sehol illetve, valahol valamelyik katonai egységnél, viszont kitéve egy QR-kód, amit be kellett olvasni és úgy kifizetni a csokrot. De ilyen becsületkassza van az út menti eperföldnél is. Kitéve az eper, az ára és egy doboz.

Most ülök a reptéren, várom a gépet, meggyek haza, mert vár a családom, de a szívem egy része itt marad. Édes Izrael, drága izraeli barátaink, vigyázzatok magatokra, együtt győzni fogunk!

Rét Ágnes

Ragadozó madarak segítenek a holttestek felkutatásában

Hogyan segítettek a ragadozó madarak az október hetedikéi mérséklésére óta számomra megváltozott a világ. Gondolataim a szeretett izraeli barátaink, a szeretett országunk körül forog.

Az áldozatok közül sokat nem a településekben, hanem menekülsők közben gyilkoltak meg, nyílt területen vagy bűvöhelyeken. A heteken át tartó keresésben a holttestek felkuta-

SZÍNES

tásával megbízott csapatoknak bizarr segítői akadtak: a ragadozó madarak. Az ötlet az egyik katona fejéből pattant ki, aki civilben a Zsidó Nemzeti Alap munkatársa. Egységének vezetője azonnal kapcsolatba is lépett a Keren Kájemet munkatársaival.

„Telente ragadozó madarak tízezrei repülnek Izraelbe, többek között a Gázai övezetbe. Bár a térségen hárító zajlik, és ez nem igazán kedvez a madaraknak, sok közülük mégis ellátogat ide, és őket követve holttestekre bukkanhatunk” – mondta a szervezet egyik ornitológusa, aki elmagyarázta a módszerüket is: figyelek a területet, és megtalálják azokat a helyszíneket, ahol több madár gyűlik össze egyszerre, vagy ahol egy – ideálisan, ám ritka esetben GPS nyomkövetővel felszerelt madár – hosszabbban időzik.

„Ezek a madarak rendkívül jól látanak, és ha észrevéznek egy temetet vagy egy nagyobb madárcsoportot, azonnal megközelítik. Nem kell

mást tenni, mint figyelni a területet, követni a madarak mozgását a földön és a levegőben, és így megtalálhatjuk a holttesteket.

Rejtékhelyeken vagy olyan helyeken, amikre nem gondolnánk, nehéz megtalálni az áldozatokat, de a magasan repülő madarak éles látása segít nekünk.”

Bár néhány tetemről kiderült, hogy Hamász-terroristáé, a munka mégis fontos, ugyanis több zsidó holttestet is sikerült ezzel a módszerrel megtalálni, később azonosítani, majd műtéton végső nyugalomra helyezni.

A madarászok mellett régészek is segítik a munkát: gyakorlott szemüknek és speciális felszereléseknek köszönhetően az égett maradványok és az elszenesedett romok között is megtalálják azokat az apró jeleket, amelyek alapján azonosítani lehet egy-egy testet vagy annak legalább egy kis részét. Embert próbáló feladat a maradványok összegyűjtése, és még hetekig is eltarthat.

Ezért temetik el a terror áldozatainak autóit is

Nem fog előkerülni a Hamász által lemeszárolt összes áldozat holtteste. Éppen ezért Izrael egy szokatlan szertartást fontolgat.

Izrael el akarja temetni a terror által meggyilkoltak autóit. Ennek szomorú oka van. A támadások után segítséget nyújtó Zaka nevű szervezet szerint a megöltek közül soknak nincsenek meg a földi maradványai vagy testrészei.

A jelentés szerint az áldozatok autóinak nagy részén olyan vérfoltok vagy

Fotó: Illusztráció / Pixabay

hamvak vannak, amelyeket nehéz vagy lehetetlen elkülni, eltávolítani. Ezért úgy döntötték, hogy a halottak nyugalmának minél jobb megőrzése érdekében az autókat egyben temetik el. A jelentésben ez áll: „A katonai rabbinattal és a főrabbinattal való egyeztetés után az elkövetkező napokban több száz járművet fognak eltemetni Izrael-szerte.”

Izrael Hasid, a Zaka tel-avivi szóvivője rámutatott, hogy a végző döntést vagy a főrabbinátusnak, vagy a vallási miniszteriumnak kell meghoznia. Ez várhatóan az elkövetkező napokban történik meg.

Hasid kifejtette, hogy a járműveket egy kijelölt gödörbe fogják temetni, „hasonlóan ahhoz, ahogyan a nagy tragédiák esetében a fontos leleteket kezelik”. A halacha (zsidó parancsolatok) szerint a hamvak és a vérmaradványok szentek – írja a Jerusalem Post.

Pataki József / Acnews

Történet egy gázairól, aki Izraelbe szökött, és zsidó hitre tért

(Írta: Omri Galperin/Maariv.
Megjelent a Múlt és Jövő c. folyóiratban.)

Néhány napja ollóztuk ki ezt a cikket a Haaretzből. A mesterséges intelligenciával szerettük volna gyorsan lefordítatni, s utána megigazítani a szöveget – de az MI politikai korrektségre hivatkozva visszautasította. Így Tamás Dénes barátunkat kértük meg rá. A fordítással eltelt két nap is új aktualitást nyújtott. A keserves tűszünet – megalázó alkudozások gyerekek, anyák élete felett – megszakadt, s újra fellángolt a háború.

Ez a riport közelebb visz mindenhez, ami most a szemünk előtt folyik. S ami még fenyegetőbb: amihez a világ assziszált.

„Gázának nincs olyan lakója, aki szemben állna a Hamással. Ha szükséges, zsidókat, keresztenyeket, sőt muszlimokat is meggyilkolnak” – mondta a 46 éves Dor Shachar a Maarivnak adott interjújában. Shachar a Gázai övezetben, Khan Júniszban született Ayman Abu Suboh néven, majd később Izraelbe szökött, betért, és ma is Rishon LeZionban él.

Shachar szerint „Gázában sokan olyan szervezetekkel állnak kapcsolatban, mint a Hamász, az Iszlám Dzsihád, a Fatah vagy a Népi Front Palesztina Felszabadításáért [PFLP]. Ezek a csoportok támogatják a zsidók meggyilkolását, és sokan közülük beszívárogattak a Gázai övezetbe. Ez egy vallási háború, amiben megakarják hódítani az egész világot.”

Gyerekként Shachar azt tanulta, hogy a zsidók gyilkosok, akik elfoglalták ősei földjét, és harcolnia kell ellenük. „Emlékszem, egyszer izraeli katonák szálltak be hozzáink egy focimeccsre a környékünkön. Talán 6 éves lehettem” – emlékezett vissza. „A játek után egy katona felrehívott, és a kezembé nyomott valamit. Amikor kinyítottam a markomat, egy cukorkát találtam benne. Kibonttam és megemeltem. Nagyon ízlett. Hazavittem a csomagolást, és megmutattam apámnak, mert azt akartam, hogy vegyen nekem ilyen cukorkát. Apám megkérdezte, honnan szereztem ezt a cukor-papírt, és elmondtam, hogy a zsidóktól, a katonáktól kaptam. Felippantott, és dühösen figyelmeztetett, hogy legközelebb ne vegyek el tőlük semmit, mert a katonák megmérgezhetik.”

A gázai oktatás a mártíromságra összpontosított, nem az életre nevelt

Shachar felidézte, hogy 7 évesen új tanárt kapott az iskolában, aki különleges órát ígért nekik aznapra. Shachar örölt neki, mert azt hitte, orvosnak fognak tanulni. A tanár azonban arról kezdett szónokolni, hogy a zsidók gyerekek, férfiak, nők és idősek gyilkosai. Azt mondta: „A zsidók elvették nagyapáik földjét, ti azonban harcolnai fogtok érte, és aki meghal, abból mártír lesz, és a paradesomba kerül.” Még azt is hozzátte, hogy a zsidóknak három lábulak van.

Felkavaró volt ez a fajta indoktrináció ilyen fiatalon, különösen egy tekintélyes személyiségtől.

„Borzasztóan éreztem magam” – ismerte el Shachar. „Az imént még boldog voltam, most meg érém álmomba csöppentem. Szoltam a tanárnak, hogy nem érzem jól magam. Megfogozott, és bevitt az igazgatói irodába. Az igazgató a falhoz állított, és rám vágott egy gumicsővel. Nagyon fájt. Rám parancsolt, hogy hívjam be apámát az iskolába. Másnap apám velem járt, és bement az igazgatói irodába. Miután kijött, leszidott, és kijelentette, hogy zsidókat kell ölnöm.”

Vajon Shachar édesapjára hatással volt az akkoriban aktív ellenállási szervezet, a PFLP ideológiája, vagy őszintén hitt abban, amit tanítottak

neki? Megváltoztatta valaha is a nézeteit?

„Apám 27 évig dolgozott Izraelben, ám ennek ellenére otthon ugyanúgy ágált a zsidók meggyilkolása mellett. Még a tankönyvek is erre buzdítottak, mondván, hogy a zsidók elvették a palesztinok földjét. Amikor hazaértem, láttam, hogy apám egy kötelező lógaott le a menyenezetről, és azzal fenyegetőzött, hogy felakaszt. Sőt, a gáztazhelyhez is odavonszolt, és megfenyegetett, hogy megégett. Anyámnak nem volt szabad közbeavatkoznia.”

Apja fenyegetése ellenére Shachar nem hódolt be a követelésein. „Olyan ez, mint Ábrahám apánk története. Mint a Lech-Lecha [Isten bibliai utasítása Ábrahámnak]: »Hagy el a szülőföldedet, és menj atyád házból arra a földre, amelyet megmutatok neked.« Úgy érzem magam, mint a zsidó nép hírnöke. Az én küldetésem, hogy figyelmeztessem a zsidókat a veszélyre. Mindannyian hírvívők vagyunk ezen a világban.”

Visszatérés Gázába

Shachar 11 évesen találkozott újra izraeliekkel, amikor szülei tudta nélküli felszállt egy Izraelbe tartó buszra. „Kíváncsi voltam a háromlábú zsidókra. Reggel 6:30-kor szálltam le, és megláttam egy házaspárt, aikik Rishon LeZionban sétáltak. Elmentek mellettek, én pedig alaposan megnéztem őket, hogy hol a harmadik lábuk” – mesélte Shachar. „Este felé hazárem, és megláttam apámát. Furcsa volt, mert csak csütörtökön kellett volna hazajönnie. Megkérdezte, hol voltam, és azt mondta neki, hogy a bárányokat tereltem. Ne hazudj! – figyelmeztetett. De nem büntetett meg, csak elzavart aludni. Tudta, hogy Izraelben jártam, mert a buszon ülő ismerőseink elmondta neki. Másnap magával vitt az építkezésre, ahol dolgozott. Megengedte, hogy betont keverjék és vödrökben cipeljék fel-alá. Nagyon nehéz volt, de ő nem törödött vele.”

12 éves korában Shachar építkezésekre járt az apjával. 13 évesen elszökött otthonról, és csak jóval később, 19 és fél évesen tért vissza a Gázai övezetbe. Biztonsági őrként helyezkedett el egy építkezésen Rishon LeZionban. Itt ismerkedett meg Nissimmel, aki később örökbe fogadta. Rajta kívül Shacharnak egy másik örökbefogadó családjára is van, Gur és Amira Tzabar. A mai napig mindenkit családdal tartja a kapcsolatot.

Nissimről azt mondta: „Ó egy angyal. Nekem ő az apám. Ilyen embereket nem lehet bárholt találni. Ezért mondta, hogy mindenki a palesztinokat, aki a zsidó marad, aki muszlim, az muszlim marad, és aki kereszteny, az kereszteny marad, de én ezt nem fogtam el.”

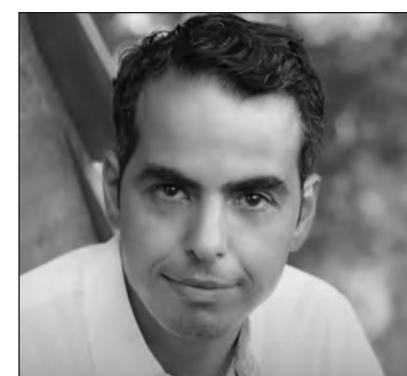
Nissim meghívta Shachart, hogy vele és családjával együtt ünnepelje a széderet. Shachar ekkor döntött úgy, hogy zsidó lesz. „Mondtam neki, hogy zsidó akarok lenni. Na várjuk, mit mondta?” – kérdezte, mire megismételtem. Meglepte a saját szavaim. Nissim erre azt mondta: aki zsidó, az zsidó marad, aki muszlim, az muszlim marad, és aki kereszteny, az kereszteny marad, de én ezt nem fogtam el.”

„Nissim megértette a szándékamat, és megbeszélt nekem egy találkozót a rabbináttal. A rabbi beleegyezett, hogy betérjek, de külön levelet kértek a családtól, mert kiskorú voltam. Elmagyaráztam neki, hogy nincs kapcsolatom a családommal, és ha ilyen levelet kértek tőlük, megölnek. Azt tanácsolta, hogy várjam meg, amíg betölöm a 18-at. Családt voltam. Egy ével később [1992-ben], amikor 17 voltam, egy palesztin meggyilkolt egy Helena Rapp nevű lányt Bat Jamban, ami az egész országot megrázta. A kormány

úgy döntött, hogy kiutasítja az összes arabot, hogy ne legyen bosszú. Valahányszor megláttam a rendőrséget, elfutottam. Három-négy hónap elteltével a kormány úgy döntött, hogy csak 40 év feletti munkavállalókat enged be az országba, vagyis én már csak feketén dolgozhattam.”

Zsidó akarok lenni

„18 évesen elmentem egy rabbizoz, elmondtam neki, hogy betöltöttem a 18-at, és megkértem, hogy téritszen meg. Elmondtam, hogy a biztonsági helyzet miatt külön állami engedélyre van szükségem az Izraelben tartózkodáshoz. Visszatértem az építkezésre. Egy napon egy rendőrjárőr megjelent az építkezésen, és letartóztattak. Meztelenül futásnak eredményt.”

mert éppen zuhanyozás közben ütötték rajtam. Amikor megkérdeztek, miért szöktem meg, azt feleltem, azért, mert félek.”

„Mondtam nekik, hogy zsidó akarok lenni. Visszavittek az építkezésre, és rám parancsoltak, hogy maradj ott. Megadták a telefonszámukat, és meghagyották, hogy ha illegális arabokat látok, jelentsem őket, amibe én bele is egyezek. Hangsúlyozták, hogy ha újabb rendőrök jönnek, mondjam azt nekik, hogy Kafr Kasszimból származom, mert az ottaniak szabadon jöhettek [mivel ez a település nem Júdeában és Szamáriában található, hanem a zöld vonalon belül].”

Shachar elbeszélése alapján azonban hiba csúsztott a tervekbe. „19 és fél éves voltam, amikor az építkezésen megsérült a lábam, és kórházba vittek. Nem volt biztosításom, és a rendőrség elkezdtet vizsgálódni, hogy honnan származom. A kórház magas összeget követelt a kezelésért, én pedig megkértem az engem foglalkoztatott vállalkozót, hogy fizesse ki legalább az összeg egy részét, amibe végül beleegyeztettem. Elkérte a címemet, majd 40 másodperc múlva felhívott, és azt mondta, léjön a földszintre, hogy átadja a pénzét. Amikor lementem, négy-öt rendőr várakozott ott, akik feltartóztattak. Mondtam nekik, hogy Kafr Kasszimból származom, mégis elvittek egy négyórás kihallgatásra, ahol megkértem őket, hogy vegyék fel a kapcsolatot a tar-tótisztjeimmel, aki azonban letartóztatott, hogy ismernek. Bíróság előtti állítottak, aki kijelentettem, hogy hét éve vagyok az országban, és be akarok tért. A bíró 45 nap börtönbüntetésre és további tíz hónap feltételes szabadságvesztésre ítélt, három évre felfüggesszétre. A bírósagon a palesztin arabolok, akik tárgyalásra várakoztak, minden szavamat hallották, és már kész is volt a tervük. Elvittek a Beér Seva-i börtönbe, az arab foglyok szárnyába, a gyilkosok közé, ahol alaposan megverték. Aztán a rabbi átkurcoltak a zsidó cellába.”

„45 nap után az erezi átkelőhöz deportáltak, ahol egy kis cellában helyeztek el. Emlékszem, hogy a cellába folton bejött hozzáim egy gyilkos tekintetű férfi. Utána elvittek kihallgatásra a Gázai övezetbe, és megkérdezték, mit csináltam az országban előtöltött hétnél alatt. Elmondtam, hogy őr voltam. Fejjel lefelé felakasztottak, megvágtak, megrúgtak, forró és hideg vízzel fröcskölik le,

majd ismét leengedtek, és arról faggattak, hogy mit csináltam Izraelben.”

Ez így ment fél évig. „Végül elvittek egy családhoz Khan Júniszba. Egy egész hónapig kóboroltam Khan Júnisz körül, éhesen, egy szál ruhában. Bementem a házakba és ennivalót loptam: kenyérrel, hagymával, paradicsomot, amit csak találtam. Gázában dolgoztam, megtakarítottam egy kis pénzt, és megint elszöktem onnan. Egyiptomba mentem, Egyiptomból Törökországra, onnan pedig a Palesztin Hatóság útlevelével érkeztem Izraelbe. A rendőrök elkapottak, és visszavittek az erezi átkelőhöz. Szerencsére a rendőrök kicsivel az átkelő előtt leszállítottak, így megszöktem, taxiba ültettem, és visszatértem Rishon LeZionba. Cso-dával határos volt a megmenekülés” – mondta Shachar.

Arra a kérdésre, miért ugyanonnak kezdté előlről, Shachar azt válaszolta, ezúttal más volt a helyzet. „Biztonsági őrként kezdtettem dolgozni Rishon LeZionban, egy bevásárlóközpontban. Két hónap után betörés történt a raktárakban, ahol dolgoztam, és bejelentettem a betörést. A rendőrök megdicsértek, és tanúskodni akartak mellettem. A nyomozó elismerően kijelentette, hogy jó állandó vagyon, de hozzájötte, hogy őrizetbe kell vennie, mire megbílinseltek. Másnap bíróság elé vitték. A bíró felszólított, hogy tegyék vallomást, ezért felálltam, elsírtam magam, és beszélni kezdtem. A bíró végighallgatott. Minden elmondtam neki, a gyerekkoromról egészen addig a napig. Végül a bíró az örökbefogadó apámnak megengedte, hogy óvadékot fizessen értem.”

Hét év után Shachar engedélyt kapott a judaizmus tanulmányozására és a betérésre. Tanulni kezdtettem egy jesivában. „Tíz hónap után vizsgázni küldektet, de nem tudtam mindenre válaszolni. A rabbi azt mondta, menjek el a Machon Meir Jesivába [hogy tovább tanuljak a betérés előtt], ezért összepakoltam a táskámat, és azonnal felkeredtem. Uri Sherki rabbinál tanultam, és néhány hónap múlva sikeresen átestem a betérésen.”

Shachar izraeli személyazonosító számot és kártyát is kapott. „A bíróval, a gyerekkoromról egészen addig a napig. Végül a bíró az örökbefogadó apámnak megengedte, hogy óvadékot fizessen értem.”

A biológiai családjával kapcsolatban Shachar kifejtette: „Az sem érdekelne, ha történne velük valami. Az én családom itt van Izraelben. Megintottak szeretni a gyűlölködés helyett, és az élet élvezetére neveltek az öngyilkos merényletek és a mártíromság helyett.” A palesztinokról Shachar azt mondta: „Gyerekkoromban kövekkel dobáltak őket [az izraeliekkel], aztán aláírták az oszlopi egyezményt, mert Izrael békét akart a palesztinokkal. A fegyvereket, amelyeket [a palesztinok] kaptak, az izraeliek ellen fordítottak. Kivonultunk a Gázai övezetből, és cserébe azóta is szennedünk a rakétaiktól.”

Arra a kérdésre, hogy optimista-e az izraeli-palesztin kapcsolatok jövőjét illetően, Shachar határozott nemmel felelt: „Gyerekként sok erőszakot láttam, és súlyos jeleneteket, amelyeket leírni is fájdalmas. Ha a saját népével így bánnak, akkor pontosan megértheti, hogyan bánnak és fognak is bánni a zsidókkal.”

A biológiai családjával kapcsolatban Shachar kifejtette: „Az sem érdekelne, ha történne velük valami. Az én családom itt van Izraelben. Megintottak szeretni a gyűlölködés helyett, és az élet élvezetére neveltek az öngyilkos merényletek és a mártíromság helyett.” A palesztinokról Shachar azt mondta: „Gyerekkoromban kövekkel dobáltak őket [az izraeliekkel], aztán aláírták az oszlopi egyezményt, mert Izrael békét akart a palesztinokkal. A fegyvereket, amelyeket [a palesztinok] kaptak, az izraeliek ellen fordítottak. Kivonultunk a Gázai övezetből, és cserébe azóta is szennedünk a rakétaiktól.”

Shachar izraeli személyazonosító számot és kártyát is kapott. „A bíróval, a gyerekkoromról illetően, Shachar határozott nemmel felelt: „Gyerekként sok erőszakot láttam, és súlyos jeleneteket, amelyeket leírni is fájdalmas. Ha a saját népével így bánnak, akkor pontosan megértheti, hogyan bánnak és fognak is bánni a zsidókkal.”

Benyugtatózta a Hamász az elengedett túszokat, hogy vidámnak tűnjene

Ezért intégettek vidáman a terroristáknak a több mint 50 napon át Gázában fogva tartott izraeli túszok.

A Gázából szabadon engedett izraeli túszok átadásából a Hamász médiacirkusz csinált. A Vöröskeresztnak átadt túszokat lefilmezték, amint meglehetősen nyugalomban, néha még mosolyogva a búcst intenek az őket elhurcoló és fogva tartó terroristáknak, írták meg a *Kibic*.

A bizarr jelenetekre most magyarázat érkezett, miután az izraeli egészségügyi miniszterium képviselője beszámolt a Kneszeti egészségügyi bizottságáról, hogy a Hamász fogásából szabadon engedett túszok nyugatot tablettákat kaptak, mielőtt átadták őket a Vöröskeresztnak.

A Times of Israel híradása szerint a kábítószerezés célja az volt, hogy a túszok nyugodtnak, boldognak és vidámnak tűnjenek, miután több mint 50 napon át fizikai bántalmazást, nélkülvilágoszt és pszichológiai terror kellett elszenvedniük Gázában.

Hágár Mizráhi, az egészségügyi miniszterium orvosi részlegének vezetője a kábítószerezés törvényét az izraeli kórházakban végzett vérvizsgálatok vagy a szabadon bocsátott túszok vallomása, esetleg a kettő együttesen igazolta. A bizotts

Erfurt zsidóságának múltja és jelene

Az UNESCO, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete a közelmúltban három épületet világörökségi helyszínné nyilvánított a türingiai főváros, Erfurt történelmi központjában. A régi zsinagóga, a mikve és a kóház „a helyi zsidó közösség középkori életét és a közép-európai kereszteny többséggel való együttelését reprezentálja” – derül ki a szervezet közményéből.

Az erfurti zsidók nemzedékeken át valóban együtt éltek és dolgoztak kereszteny szomszédaikkal, de az előttek és az erőszak hullámáig újra és újra megzavarták a közösséget. Az ellenük irányuló meglehetősen gyakori heves gyűlölet ellelénre Erfurt zsidóságára virágzott: élénk közösségeket és tudományos központokat hoztak létre.

Nyüzsgő zsidó közösség

A temető legkorábbi dátumai arra utalnak, hogy a zsidók a 800-as években kezdték el letelepedni Erfurtban, az 1000-es évek végén pedig már zsinagogával és mikvével is büszkélkedhettek. Az adózási és népszámlálási adatok szerint Erfurt központjában, a városháza mellett prosperáló zsidó közösség működött. Az önkormányzati nyilvántartások azt mutatják, hogy sokan dolgoztak banki területen (a pénzkölcsönzés egyike azon kevés foglalkozásoknak, amelyeket zsidók is folytathattak a középkori Európában), mások árukkel kereskedtek Európában.

Erfurt a zsidó tudományosság központjává vált, a környékről minden honnan érkeztek zsidók, hogy a település neves rabbijainál tanulhassanak. A még napjainkban is gyakran tanulmányozott kommentárgyűjtemény, a Toscáfot legrégebbi kéziratát erfurti tudósok készítették a középkorban.

Az ebből az időszakból ránk maradt feljegyzések egyszerűen az erfurti zsidóság életéről, másrészről a számtalan megpróbáltatásról és veszélyről szólnak, amit ki kellett állniuk. A keresztenyek többször is ellenük fordultak. A germán földeken a zsidók a helyi nemesek és párok kegyelméből éltek, akik eldöntötték, hogy megvédik-e a közöttük élő zsidó lakosságot vagy sem, gyakran nagy összegű kenőpénzekért cserébe.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: +36-1-413-5537,
+36-1-322-2829

E-mail: ujlet@mazsihisz.hu

Főszervező:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 9600 Ft

Külföldre 13.600 Ft/év

USA és Izrael: 15.000 Ft/év

Az összes valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacskk.: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelek:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

PrimeRate Kft.

ISSN 0133-1353

Mészárlás a pestis idején

A fekete halál több mint 30 évig betegítette meg az embereket a környéken. Mint Európa más részein, itt is gyakran a zsidókat hibáztatták a járvány terjedéséért. A helyiek azzal vádolták őket, hogy megmérgezték a kereszteny kutakat. Sok kereszteny tartozott zsidó pénzkölcsözőknek; ha a zsidók kikerülnének a kápból, ezek az adósságok sem léteznének többé.

A félelem és a gyanakvás erőszakhoz vezetett. 1348. március 21-én tömegek támadták meg a zsidó negyedet, több száz embert megölve. A halottak számát 900 és 3000 köztörière becsülék. A városi tanács zsidó tulajdonokat foglalt le: egyebek közt 800 márkát (az akkori fizetőeszköz), bútorokat és háztartási cikkeket. Erfurt zsinagógáját raktárra alakították át.

Újjáépítés és előítélet

A zsidók alig egy évvel később visszatértek Erfurtba. Ezúttal a „békés együttelés” még inkább hiányzott. Idővel több ezer zsidó költözött a városba, kiterjesztve a zsidó területeket korábbi határaikon túlra, és új zsinagógát építettek. Ám a reneszánsz felvirradásával Erfurt zsidóellenessége egyre inkább rendeletekben kodifikálódott. A városban élő zsidóknak különleges, hosszú köntöst, csizmát és kalapot kellett viselniük, hogy kitűnjeneik. A zsidó nőknek megtiltották, hogy ékszeret és divatos derékpántokat hordjanak. Az erfurti zsidók kegyetlen adók megfizetésére kényszerítették csupán azért, hogy a városban élheszenek.

Az idő előrehaladtával ezek a korlátozások és a zsidók adóterhei növekedtek. 1380-ban hatalmas egyszeri különadott kellett fizetniük. 1391-ben Vencel cseh király elrendelte, hogy a zsidókkal szembeni összes adósságot törölni kell, és ezzel véget vetett a zsidó banki vállalkozásoknak. A zsidók csak meghatározott ideig kaptak engedélyt, hogy Erfurtban éljenek; öt-tíz évenként engedélyt kellett kérniük, hogy a városban maradhatassanak.

Annak ellenére, hogy Erfurt fontos szerepet játszott az európai zsidóság életében, végül az antiszemitizmus győzött. A zsidók iránti ellenszenv az 1450-es évek elején érte el a csúcsát, amikor Kapisztrán János olasz pap (ma a katonai lelkészek és a jogászok védőszentje) ellátogatott Erfurtba és a környező városokba, és a zsidógyűlöletet hirdette. 1450-ben a városi tanács megvonta a zsidók jogát, hogy a városban éljenek. A következő 254 évben egyetlen zsidó sem tartózkodhatott a településen. A

zsinaágát (az UNESCO nyilatkozatában ez a Régi Zsinagóga) fegyverraktárra alakították, a temető nagy részét pedig elpusztították.

Megújulás

A zsidókat a napóleoni háborúk után engedték vissza Erfurtba, amikor a város és környéke francia terület lett. A korszak első zsidója, aki Erfurtba költözött, egy David Solomon Unger nevű ferfi volt 1804-ben. Hamarosan sokan csatlakoztak hozzá. Az új közösség hatalmas imahelyet épített, amely Nagy Zsinagóga néven ismert.

1932-ben a népszámlálási adatok szerint 1290 zsidó él Erfurtban. A zsidó tulajdonú helyi vállalkozások, köztük a gyapjúfeldolgozók, ruha-, cipő- és sörgyárok, nagyban hozzájárultak a város virágzásához. Az 1920-as években három zsidó ült a városi tanácsban, és Erfurt számos zsidó jótékonysági szervezettel büszkélkedhetett.

Hitler 1933-as megválasztása miatt sok zsidó emigrált Erfurtból és más német városokból. A maradók 1938. november 9-ről 10-re virradó éjjel végignéztek, ahogy a helyiek lerombolják és felgyújtják a zsinagógát a kristályéjszakán. Több száz zsidót támadtak meg. 1941 szeptemberétől az összes Erfurtban élő zsidót náci haláltáborokba deportáltak.

A holokauszt után gyakorlatilag egyetlen zsidó sem maradt Németországban. A túlélők nagy része elhagyta szülıhelyét, hogy Izraelben, Amerikában vagy másutt próbáljon szerencsét. Erfurt mégis valahogy más volt. Ez a város, amely egykor oly sok üldözött zsidónak adott otthonot, ismét a zsidók otthonává vált. 1946-ban 120 zsidó holokausttúlélő költözött oda, megalapítva Berlin után Kelet-Németország második legnagyobb zsidó közösséget. A náci által lerombolt Nagy Zsinagóga helyén 1952-ben felépült az Új Zsinagóga.

1990 után a volt Szovjetunióból özönlöttek a zsidók Németországba. Türingia tartomány, ahol Erfurt is található, körülbelül 800 tagot számlál. Az Új Zsinagóga a környékbeli zsidó élet szíve, ismét helyet adva az erfurtti zsidóknak.

Most, hogy az UNESCO a világörökség részeként ismerte el Erfurt zsidó történelmét, a helyi zsidók reméltek, a turisták ellátogatnak városukba, hogy többet megtudhassanak Erfurt hosszú zsidó történelmről és virágzó zsidó életéről.

(Felhasznált forrás:
<https://aish.com/the-long-tragic-jewish-history-of-the-german-city-of-erfurt/>)

Miklós Dóri

Programjánlat

Január

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Január 16. (kedd) 19 óra: Albina, a nő a Nobel-díj mögött – monodráma

Január 17. (szerda) 19 óra: Mózes és Jézus Pesten – politikai kabaré

Január 18. (csütörtök) 19 óra: Capa, a világhírű fotós – dokumentum

Január 22. (hétfő) 19 óra: Írd újra, Shakespeare! – monodráma

Január 24. (szerda) 19 óra: Üvegfigurák – dráma

Január 25. (csütörtök) 19 óra: Gábor György: Talmud, Tóra... – előadás

Január 30. (kedd) 19 óra: Ki volt Lakner bácsi? – színmű

Generációk Klubja
(1067 Bp., Hunyadi tér 3., félemelet)

A programok 15 órakor kezdődnek.

Január 8.: Szántó Edit, az ORZSE docense tart előadást.

Január 15.: Rózsa Péter író, újságíró, műsorvezető (Klubrádió) lesz a vendéginünk.

Január 22.: A Mazsihisz Szociális Osztályának vezetője, Kádár György és munkatársa, Vadas-Várdai Anikó „Generációs segítségek” címmel tájékoztatnak.

Január 29.: Retró hangulat: a zongoránál Fúzy Gábor!

Töprengés

Móse Teitelbaumot egy napon megszállták emlékei. Mi minden történt vele eddig hosszú életében... Megvíta harcait, megtanult uralkodni indulatain, legyőzni összöneit... Az élet ment a maga megszokott útján. A zsidók a Tóra szigorával élték egyszerű életüket. Aztán jöttek a chászidok, és felforgattak minden. Szembementek a vilni Élijáhu rabbi komor rabbinizmusával. Akkor még ő is a Vilniai Gáron híve volt.

Elment Lublinba Jákob Jichák Horowitzhoz, a „látó” rabbihoz, hogy elmondja kétélyeit, kétségeit. Megvádolta, hogy ő és a többi chászid rabi, akitet híveik cádiknak (jámbornak) neveznek, minden hamis próféták. Híveik úgy tekintenek rájuk, mint aikiknek Isten átengedte a világmindenség kormányzását! Hiszik, hogy a cádik csodát művel, gyógyít, és szerencsét hoz. A chászidok már nem hisznek a messiás eljövetében, minden cádikban kis messiás látnak! minden alkalmat kihasználnak, hogy pálinkát igyanak, hogy „löchájmot” mondjanak Isten nevében a cádikra és egymásra. A nép nem tanul... mi lesz így a Tórával?

A lublini csendben végighallgatta, mélyen az újhelyi rabbi szemébe nézett, és így válaszolt: Nézd, kedves barátom! Isten akarata végiglen, szabad és eleven. Isten a kiválasztottain keresztül nyilván meg. A cádik csak műveljen csodát! Hadd lássa a világ, milyen végiglen Isten hatalma! Te is elmondod imádban háromszor naponta: „A jámborok akaratát teljesíti a Mindenható.” Ezek vagyunk mi, a cádikok, a chászid rabbik! Igaz, a chászid zsidó iszik egy-egy pohár pálinkát, de részeges chászidot még nem látott senki! Kell is egy kis pálinka, hogy a szegény ember felvidítsa lelkét. Isten jelenléte nem pihen ott, ahol szomorúság van. Isten ott van, ahol beengedik! Mi, chászidok, a bennünk levő Istennek örülünk! Ti, szigorú rabbinisták, a betűrengetgől nem látjátok Isten világát! Ti, a Vilniai hívei hirdetik: szigorúság, komorság, fegyelem! Mi örömmel szolgáljuk az Örökkévalót, tanítjuk a népet boldognak lenni, örülni mindenek, és hirdetjük: türelem, szerénység, alázat.

Milyen érdekes, töprengett magában Móse Teitelbaum: eljöttem Lublinból, és chászid lettem! Imáim előtt megnyíltak az ég kapui, és csodák történtek! Betegek gyógyultak könyörgésemre! Mindehhez három kellett: türelem, szerénység, alázat.

Türelmetlenségen azt kérte Istenről, hogy törölje ki Tórájából. Miért nem kérte Isten, hogy adjon parancsba: türelem, szerénység, alázat?

Türelmetlenségen azt kérte Istenről, hogy törölje ki Tórájából. Miért nem kérte Isten, hogy adjon parancsba: türelem, szerénység, alázat?

De mi van a szerénységgel és az alázattal? – folytatta töprengését az újhelyi cádik! Az az igazság, hogy ha valaki az alázatosság és a szerénység erényét azért szeretné gyakorolni, hogy parancsot teljesítsen, soha nem jutna el az igazi szerénységhoz és alázathoz. Sátáni sugallat azt képzeli, hogy az alázatosság és a szerénységet parancsra gyakorolhatja valaki! Felfuvalkodottá és beképzeltetné az embert. Hamis tükrök, amelyben nagy tudásúnak, igazságosnak és istenfélőnek látna magát, méltónak, hogy közössége fölé emelkedjen. Ez viszont gógre és gyarłóságra vezetne

Megnyitották a Suttogó föld című izraeli-magyar kiállítást a Néprajzi Múzeumban

Jákov Hádász-Handelszman izraeli nagykövet meggyújtja az első chanukkai gyertyát Fotó: MTI/Bruzák Noémi

A leghatározottabban elítéljük az Izrael elleni terrortámadást, szolidaritásunkat és őszinte együttérzésünket fejezzük ki Izrael kormányának és az izraeli népnek az őket ért veszteség miatt – hangsúlyozva a Kulturális és Innovációs Miniszterium (KIM) kulturális diplomáciáért felelős helyettes államtitkára a *Suttogó föld – A táj alternatívai a magyar és izraeli kortárs képzőművészeti című kiállítás megnyitóján a Néprajzi Múzeumban*.

Csaba Gábor szerint az együttérzés gondolata közvetlenül is kapcsolódik a kiállításhoz, amelynek festményei, grafikái, fotói és szobrai megerősítik, hogy a különféle vallásokhoz és generációhoz tartozó eszmék, reflexiók és vélemények a szimbiozis vágával egységes egészessé állnak össze. Kijelentette: „égető szükség van” az együttérzésre, az emberiség nyugalomra és kölcsönös elfogadásra vágyik.

A KIM helyettes államtitkára az összefogás, az egymás melletti kiállás rendkívüli példájának nevezte, hogy az izraeli-palesztin konfliktus miatt elhalasztott 6. Jeruzsálemi Biennálé egy-egy kiállítása New Yorkban, Londonban, Rómában, Torinóban, Los Angelesben, Buenos Airesben és Budapeston valósulhat meg.

A Külgazdasági és Külgüminisz-

térium biztonságpolitikáért és energiabiztonságért felelős államtitkára emlékezett arra, hogy kezdődik chanukka, a fény ünnepe, „de a gondolatok feketék” a háború miatt.

Sztáray Péter kijelentette, hogy a magyar kormány mélyégesen elítéli a terrorcselekményeket, elisméri Izrael jogát az önvédelemhez, követeli az izraeli túszok azonali szabadon bocsátását, és előtérül az antiszemita megnyilvánulásokat. A kormány folytatja az antiszemizmus elleni zéró tolerancia politikáját, és minden megtesz azért, hogy Magyarország megmaradjon a békés szigetének a hazai zsidóság számára – tette hozzá.

Jákov Hádász-Handelszman, Izraeli magyarországi nagyköve szerint az október eleji terrortámadás miatt Izrael az értékek megvédése érdekében belekényszerült a háborúba. Az ember leginkább a nehézség idején ismeri meg az igaz barátot – mondta, kiemelve, hogy Magyarország a magyar zsidó közösségek biztoságát, Izraelnek támogatást nyújt a kultúrában és a sportban.

Turi Attilának, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) elnökének köszöntőjét Richly Gábor főtitkár tolmacsolta a megnyitón. Az elnök szavai szerint az akadémia partnereivel együtt kötelességének érezte, hogy Budapesten teremtse meg az

izraeli-magyar művészek számára a bemutatkozási lehetőséget.

Csáji László Koppány, az MMA Művészettelmeleti és Módszertani Kutatóintézetének igazgatója felidézte, hogy kevesebb mint egy hónappal ezelőtt érkezett a megkeresés. Nagy szervezést igényelt a kiállítás, amely ilyen rövid idő alatt több intézmény szoros összefogásával jött létre. A tárlatban az izraeli és a magyar művek egymásra reflektálva organikus egységgé állnak össze – verekedett.

Ram Ozeri, a Jeruzsálemi Biennálé alapító igazgatója a többi köztől arról beszél, hogy a háború miatt elhalasztott művészeti eseményt várhatóan jövő márciusban tartják meg. Szerinte a diplomácia és a gazdaság mellett a művészet is fontos kommunikációs csatorna a népek között, és reméli, hogy ez az együttműködés a jövőben is folytatódik.

Budapesten helye van ennek a kiállításnak, a Néprajzi Múzeum kötelességének tekintette befogadni azt – hangoztatta Kemecsi Lajos, a múzeum főigazgatója.

A 6. Jeruzsálemi Biennálé eredetileg Táj, táj, táj címmel tervezett tárlata magyar alkotók munkáival kiegészülve egy hónapon át lesz látható. A kiállításon 20 izraeli és 18 magyar művész alkotásai mutatkoznak be. (MTI)

Van-e gyógymód az irigységre?

Elemezzük egy pillanatra az irigységet.

Irigy vagy a barátod autójára. Miért? Az övé szébb, mint a tiéd.

Irigy vagy egy kolléga intelligenciájára. Miért? Mert okosabb, mint te.

Irigy vagy a nővéred művészeti tehetségére. Miért? Mert te nem vagy olyan tehetséges.

Minden irigység ugyanarra a dologra vezethető vissza. Van másoknak valamije, ami neked nincs, de szeretnéd, hogy legyen.

Asz irigység az emberiséggel egyidős jelenség, nem véletlenül szerepel a találma a bibliai Tízparancsolatban is (ne kíváncs felebarátod házát). minden kultúra megpróbálja az irigységet keretek között tartani, a zsidóság például izgalmas érveléssel próbál segíteni abban, hogyan tudunk megszabadulni ettől a kellemetlen érzéstől, írja a Kibic.

A zsidó bölcséknak van egy híres mondásuk: „Ki a gazdag? Aki elégedett azzal, amije van.” Aki elégedett a sorsával az életben, az nem küzd az irigységgel, mert nem vagyik többre, mint amije van.

Szóval a barátodnak szébb autója van, mint neked. De te elégedett vagy a sajátoddal.

Mr. Menő okosabb nálad a munkahelyeden. De te elégedett vagy azzal az intelligenciával, amelyet a sors vagy Isten adott neked.

Hiányzik belőled a művészeti tehetség? Megvannak a saját képességeid.

Most fókusztálunk újra. A „hogyan tudnám abbahagyni az irigységet” helyett a kérdés valójában az, „hogyan lehetek boldog azzal, amim van?”

Ez egy alapvető kérdés, amire a judaizmus a következő megoldást adja:

Ha hiszünk abban, hogy van Isten, aki minden tud és jó, akkor ez azt jelenti, hogy teljes mértékben tudja, mi a legjobb számunkra az életben; és megadjunk nekünk azt, ami nekünk a legjobb. Ebből következik, hogy Isten valamiért nem láta jónak, hogy megkaptuk azt az autót vagy házat, amire hiába vágyunk, tehát az adott autó vagy ház birtoklása jelenleg nem szolgálja az érdekeit.

Ha pedig így van, akkor mi értelme irigynek lenni?

Mindez persze nem jelenti azt, hogy fogadjunk el minden adottnak az életünkben, sőt, a zsidóság szerint nagyon is fontos dolog az ambíció és a törekvés. Csak lehet, hogy az adott irány nem volt megfelelő, és másol kell kezünkön az elégedettségünket.

Így gondozd öregedet 2. Infománia

Minél idősebbek, úgy fárad el a agyuk (tiszteltek a kivételek). Eleinte csak neveket, telefonszámokat, címeket felejtenek el, egy kis arcmemória-zavarral vegyítve.

Idézve Popper Péter idevonatkozó megjegyzését, ha a felejtések közepette bevillan: hoppá, ez már Alzheimer, demencia – akkor nem az.

Megtanult a papa (mama) számítógépezni, és infóra éhesen böngészik, szörföl, érzékelni a lájkvadász címeket, tartalmakat, de ez még hagyján. Kívánco a világ történetére, és ugyanarról a témaáról egészen más stílusban ír az egyik és a másik. Azt még fogja, hogy valamikor sokkal egyértelműbbek voltak a hírek találásai. Azt viszont már kevésbé érzékelni, hogy manipulálhatják őt akár egyetlen szóval is. Mondta (az utcaseprő), mondotta (a miniszter), vélte (az ellenfél) stb. A lényeg, hogy függőként ott lóg az interneten, de állapotára már a kiberbűnözök vadászmezejének számít.

Itt kell igazán vigyázni rá! Védeni az unokázsoktól, a szélhámosoktól nem könnyű feladat – akár kötelességek is mondhatnának.

Néz és olvas. Egész nap. Ha ténylegesen szívügyed lelke békéje, kímeld meg a közösségi oldalaktól, pláne kommentároktól. Korán fogva jobban emlékszik gyermek- és ifjúkorára, mint a három héttel korábbi eseményekre.

Háborúkról olvas... átélt már egyet. Hogyan értené, mi az a drón, mi az a hekkelés, és még folytathatnám.

Küldj neki e-maileket. Gratulálj valamihez, küldj képeket családról, különösen előtérben.

kápe

Jobban akarod érezni magad?

Gondoskodj a házikedvencedről!

Ismerd be, hogy kutyád és más házikedvenced gondozása nemcsak őt teszi boldoggá, de téged is örömmel tölt el – a tudomány azt kutatja, miért van ez így.

Sok állattartó azt fogja mondani, hogy az általokkal való törődés időnként teher, de olyan teher, ami gyakran szerez örömet. A pszichológia régóta figyeli ezt a jelenséget, ez az úgynevezett Pet Effect, ami azt takarja, hogy azok az emberek, akiknek házikedvenceik vannak, több és boldogabban élnek. Bár a témaival kapcsolatos tanulmányok szerint a háziállatok tartásának előnye az ember társaságigényére vezethető vissza, egy új kutatás azt találtá, hogy a kisállataink gondozása hasonló előnyököt nyújthat.

Gondolj bele: a kutyádat gyakran úgy kezed, mintha ember lenne, és ennek megfelelően viselkedsz vele. Egy izraeli egyetem (Interdisciplinary Center of the Baruch Ivcher School of Psychology) kutatói arra kértek 104 kutyatulajdonost, hogy naplózzanak huszonegy napon keresztül. A résztvevőknek értékelniük kellett, mennyire

értenek egyet az állatukkal való interakciójukra vonatkozó kijelentésekkel, például „Amikor az állatommal kommunikáltam, igyekeztem megmutatni neki, hogy igazán törődöm vele”, vagy „Az állatommal való interakció során törekedtem arra, hogy szabadan érezhesse magát és önmaga lehessen”. Emellett válaszoltak a saját érzelmü állapotukkal kapcsolatos kérdésekre, és arra, hogy szereintük házikedvencük törődik-e velük.

Mint ahogyan azt a kutatók előzetesen megjósolták, azok a gazdák, akik több támogatást nyújtottak kutyáiknak, saját maguk is magasabb jóléti szintet tapasztaltak, közelebb éreztek maguk-

kat állataikhoz. Ez az előny nagyobb volt, mint a háziállatok által nyújtott támogatásból származó előnyök, vagyis hogy a feljük irányuló segítség nyújtása önmagában kielégít egy szükséget. Magyarán szólva az ember nemcsak attól lesz boldog, ha a kutyája farkcsóval-va üdvözli, hanem attól is, ha enni ad neki és kiviszi sétálni.

A szerzők ezeket az eredményeket a Self-Determination Theory, vagyis az öndetermináció elmélet fényében értelmezték. Ez az elmélet az univerzális emberi szükségletekre alapul, a belső motivációk kielégítésére fókusztál, kiindulási pontja, hogy az emberek akkor működnek jól, ha belső motivációik kielégülnek – és akkor rosszul, ha nem. Ezek a motivációk az autonómia, a kompetencia és a kötődés.

A Pet Effect egyik lehetséges magyarázata az, hogy a tulajdonosok antropomorfizálják az állataikat, és a gondoskodást úgy értékelik, mintha egy másik személyről gondoskodnának – ez pedig a kötődési szükséget elégítíti ki. Az persze továbbra is kérdéses, hogy a kutyák és más állatok hasonló támogatást, törődést igényelnek-e, mint az emberek, és szükségük van-e arra, hogy „szabadnak érezzék magukat és önmaguk lehessenek”.

Minden esetben úgy tűnik, hogy kielégítheted a gondoskodási szükségletet azzal, hogy boldoggá próbálod tenni házikedvencedet. Hogy pontosan meddig tart ez az hatás, és működik-e akkor is, ha az emberek „csak” állatként tekintenek kiskezdőkéikre, a jövő tanulmányainak vizsgálati területei.

Úgyhogy irány játszani a kutyával! (Forrás: Bigthink)

Tuza Dorottya / Colore.hu